

Dokumentationskrav för användning av växtskyddsmedel

Analys av alternativ för hur yrkesmässig användning kan registreras enligt nya EU-regler

Kemikalieinspektionen arbetar med att minska risken för att människor och miljö skadas av kemikalier. Vi är en statlig myndighet som kontrollerar att företag följer reglerna för kemiska produkter, bekämpningsmedel och kemikalier i varor. Vi prövar ansökningar om tillstånd för att sälja och använda bekämpningsmedel. För att främja god hälsa och bättre miljö utvecklar vi lagstiftning och andra styrmedel i Sverige, inom EU och internationellt.

Kemikalieinspektionen.

Upplaga 2. Artikelnummer: 361 497

Förord

Kemikalieinspektionen fick i regleringsbrevet för 2024 uppdraget att ta fram förslag på olika alternativ för att i praktiken genomföra artikel 67 i EU:s växtskyddsmedelsförordning (EG) 1107/2009 och EU:s genomförandeförordning (EU) 2023/564. Kemikalieinspektionen ska bland annat lämna förslag på system för informationsinsamling som är lätt att använda och gör det lätt för användaren att göra rätt. Redovisningen av alternativen ska också innehålla en bedömning av de ekonomiska konsekvenserna för berörda företag samt hur förslagen påverkar resursbehoven hos myndigheterna.

Projektledare för uppdraget var Hans von Stedingk. Övriga medlemmar i arbetsgruppen har varit Camilla Thorin, Eduard Edvardsson, Patrick Lindén och Åsa Wiklund Fredström från Kemikalieinspektionen, samt Magnus Sandström, John Nörregård och Peter Bengtsson från Jordbruksverket. Lily Tsui från konsultbolaget Consid har bidragit med it-relaterade analyser och underlag till rapporten. Ytterligare personer har bidragit för specifika sakområden. Ansvarig enhetschef för uppdraget var Annie Stålberg.

Oktober 2024, Sundbyberg

Innehåll

Sammanfattning	4
Summary	6
1. Uppdraget	8
2. Bakgrund	8
2.1 Reglerna om dokumentation av användning av växtskyddsmedel	10
2.2 De yrkesmässiga användarna.....	14
3. Metod	16
4. Informationshämtning	17
4.1 Registerhantering i andra EU-länder.....	17
4.2 Inspel från intressenter	19
5. Alternativ för att uppfylla kommande regler för sprutjournaler	20
5.1 Alternativ 1 - Miniminivå.....	21
5.2 Alternativ 2 - Tillhandahålla grundläggande mall.....	21
5.3 Alternativ 3 - Tekniskt system frivilligt att använda	22
5.4 Alternativ 4 – Tekniskt system obligatoriskt att använda	24
5.5 Förslag för myndighetsgemensam stödfunktion	24
6. Konsekvensanalyser	26
6.1 Konsekvenser för de yrkesmässiga användarna.....	26
6.2 Konsekvenser för tillsynsmyndigheterna	28
6.3 Konsekvenser för staten	29
6.4 Konsekvenser för andra aktörer	35
6.5 Rättslig analys och författningsförslag.....	36
6.6 Konsekvenser för miljön och människors hälsa.....	40
6.7 Skalbarhet	41
6.8 Tidsaspekter och behov av informationsinsatser.....	43
6.9 Sammanställning av för- och nackdelar med de olika alternativen	44
7. Förslag på ansvarig myndighet	46
7.1 Kemikalieinspektionen förslag på ansvarig myndighet	46
7.2 Jordbruksverkets förslag på ansvarig myndighet	48
8. Slutsatser och rekommendation.....	50
Bilaga 1. Förslag till författningsändringar	52
Bilaga 2. Sammanställning för kostnadsberäkningar	57

Sammanfattning

Enligt artikel 67 i EU:s växtskyddsmedelsförordning (EG) nr 1107/2009 ska yrkesmässiga användare föra register över sin användning av växtskyddsmedel. I Sverige benämner vi sådana register sprutjournaler. Användaren måste spara dessa uppgifter i minst tre år och kunna lämna ut dem på begäran av tillsynsmyndigheten. För att harmonisera kraven på registerhållning har EU beslutat om en genomförandeförordning (EU) 2023/564, som innehåller detaljerade bestämmelser om innehållet i och formatet för sprutjournaler. Genomförandeförordningen ska tillämpas från och med den 1 januari 2026.

Regeringen har gett Kemikalieinspektionen i uppdrag att ta fram olika alternativ för hur tillämpning av krav på journalföring ska fungera i Sverige. I uppdraget ingår att analysera alternativ för digital hantering av dokumentationen, system som ska vara lätt att använda och göra det lätt för användaren att göra rätt. Uppdraget har genomförts i samarbete med Jordbruksverket.

Vår utredning mynnar ut i fyra alternativ till regeringen. Det första alternativet utgår ifrån en miniminivå som kan anses tillgodose de åtgärder vi identifierat för att uppfylla EU:s växtskyddsförordning och genomförandeförordningen, medan det sista är det mest omfattande förslaget där vi även försöker täcka tekniskt mer avancerade åtgärder. Vi har också analyserat konsekvenser av samtliga förslag för berörda företag samt hur förslagen påverkar resursbehoven hos myndigheterna.

I denna rapport redovisar vi fyra olika alternativ där

- det första alternativet utgår ifrån vad som kan vara minsta möjliga åtgärd,
- det andra omfattar att en myndighet erbjuder en grundläggande mall,
- det tredje innebär att en digital myndighetsbaserad tjänst erbjuds som ger anpassat stöd för information om villkor och krav, samt omfattar en lösning där användarna kan spara sin data och dela data i ett format som uppfyller kraven, och
- det fjärde utgår ifrån att en myndighet håller med en digital tjänst i likhet med det tredje alternativet, men också omfattar ett obligatoriskt krav på att slutförda sprutjournaler ska vara dokumenterade i ett nationellt myndighetsbaserat system.

Vi ser att de enklare alternativen kräver mindre initiala resurser för berörda myndigheter, men att de inledningsvis kan göra det svårare för användarna jämfört med idag. Detta gäller för användare som inte redan idag köper digitala tjänster som stöd för sprutjournalföring i elektroniskt format. Alternativ 1–3 utgår ifrån att det inte ska vara någon insamling av sprutjournaler i ett nationellt system. Det skulle göra det svårare att hantera olika format utifrån ett tillsynsperspektiv men även vid insamling av information för myndigheterna för kommande statistiksyften. De mer avancerade alternativen kräver visserligen mer initiala resurser för berörda myndigheter, men skapar förutsättningar för att användarna ska kunna använda systemet lättare och förväntas borga för en bättre lagefterlevnad av villkor och dokumentationskrav. Systemen är visserligen tekniskt mer avancerade och initialt kostsamma, men bedöms skapa möjligheter att göra det lätt för användarna att göra rätt, i högre grad.

Kemikalieinspektionen och Jordbruksverket har olika uppfattning om vilken myndighet som är bäst lämpad att ges uppdraget att verkställa det alternativ som regeringen föredrar.

Inför beslut om anpassningar för att uppfylla de kommande kraven enligt genomförandeförordningen (EU) 2023/564, bör ställningstagande vägas in kring hur kommande statistikkrav för användning av växtskyddsmedel ska kunna uppfyllas. Inför beslut bör även ställningstagande vägas in för hur information ska kunna göras tillgängligt för allmänhet och forskning.

Summary

Article 67 of the EU Plant Protection Product Regulation (EC) No. 1107/2009, requires professional users to keep records of their use of plant protection products. The user must keep this data for at least three years and be able to provide it upon request by the supervisory authority. To harmonise record keeping requirements, the EU has adopted an Implementing Regulation (EU) 2023/564, which lays down detailed rules on the content and format of these records. The Implementing Regulation will apply from 1 January 2026.

The Swedish Government has commissioned the Swedish Chemicals Agency to develop various options for how the application of record keeping requirements should work in Sweden. The assignment includes analysing alternatives for digital management of documentation, systems that are easy to use and make it easy for the user to follow the demands in question in a correct manner. The assignment has been carried out in collaboration with the Swedish Board of Agriculture.

Our study results in giving the government four options. The first option is based on a minimum level that can be considered to meet the measures we have identified to comply with the EU Plant Health Regulation and the EU Implementing Regulation, while the last proposal is the most extensive where we also try to cover technically more advanced measures. We have also analysed the impact of all the proposals on the businesses concerned as well as the impact on the resource needs of the authorities involved.

The four different options are the following:

- The first option is based on what might be the minimum measure possible taken by the authorities.
- The second option involves an authority offering a basic template.
- The third option involves offering a digital, authority-based service that provides customised support for information on conditions and requirements and includes a solution where users can save their data and share data in a format compliant with the EU legislations.
- The fourth option is based upon that an authority provides a digital service, as in the third option, but also includes a mandatory requirement for completed records to be documented in a national authority-based system.

We recognise that the more basic options require fewer initial resources for the authorities concerned, but that they may initially make it more difficult for users compared to today. This applies to users who do not already buy digital services to support record keeping in electronic format. Options 1–3 assume that there will be

no collection of records in a national system. This would make it more difficult to manage different formats from a supervisory perspective, but also when collecting information for the authorities for future statistical purposes. The more extensive options, while requiring more initial resources for the authorities concerned, create the conditions for users to be able to use the system more easily and are expected to ensure better compliance with conditions and documentation requirements. The systems, while technically more advanced and initially more costly, are expected to create opportunities to make it easier for users to follow the legislation to a greater extent.

The Swedish Chemicals Agency and the Swedish Board of Agriculture have different views on which authority is best placed to be given the task of implementing the government's preferred option.

Prior to deciding on adaptations to fulfil the future requirements under Implementing Regulation (EU) 2023/564, consideration should be given to how future statistical requirements for the use of plant protection products can be met. Prior to decisions, consideration should also be given to how information can be made available to the public and research.

1. Uppdraget

Kemikalieinspektionen har i regleringsbrevet för 2024¹ fått i uppdrag av regeringen att ta fram förslag på olika alternativ för hur artikel 67 i förordning (EG) nr 1107/2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden² (EU:s växtskyddsmedelsförordning) och kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/564³ (genomförandeförordningen) ska genomföras i praktiken.

Kemikalieinspektionen ska bland annat lämna förslag på system för informationsinsamling som är lätt att använda och gör det lätt för användaren att göra rätt. Redovisningen av alternativen ska också innehålla en bedömning av de ekonomiska konsekvenserna för berörda företag samt hur förslagen påverkar resursbehoven hos myndigheterna.

Uppdraget ska genomföras i nära samarbete med Statens jordbruksverk. Redovisning ska även innehålla information om Statens jordbruksverks synpunkter på förslaget.

2. Bakgrund

Enligt artikel 67 i EU:s växtskyddsmedelsförordning ska yrkesmässiga användare av växtskyddsmedel föra register över sin användning av sådana medel.

Genomförandeförordningen innebär förändrade krav i vad som ska registreras och hur registret ska föras. Mot bakgrund av de förändringarna ställde Klimat- och Näringslivsdepartementet 2023 frågor med anledning av ändringarna i regelverket för registerföring (Kemikalieinspektionens dnr H23-06130). Frågorna ställdes även med anledning av att det i förhandlingarna om en ny förordning om hållbar användning av växtskyddsmedel pågick en diskussion om att införa ett krav på nationella register över användningen växtskyddsmedel. Vissa av frågorna från departementet var så pass omfattande och komplexa att det behövdes ytterligare utredning för att kunna ta fram uttömmande svar. Dessa frågor rörde främst uppbyggnad av ett system för registerföring som också kan vara skalbart och kostnader för att ta fram ett sådant system.

---

¹ <https://www.esv.se/statsliggaren/regleringsbrev/?RBID=24318>

² Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG och 91/414/EEG.

³ Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/564 av den 10 mars 2023 vad gäller innehållet i och formatet för de register över växtskyddsmedel som yrkesmässiga användare ska föra i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009.

EU:s medlemsstater ska sammanställa nationell statistik över användningen av växtskyddsmedel inom jordbrukssektorn och rapportera in den till EU:s statistikmyndighet Eurostat var femte år.⁴ Det finns inte några krav på statistik för andra sektorer än jordbrukssektorn. I Sverige genomförs inte heller några statistikundersökningar av användningen av växtskyddsmedel inom andra sektorer. Kemikalieinspektionen är ansvarig för officiell statistik över användning av växtskyddsmedel. År 2022 beslutades en ny statistikförordning (EU) 2022/2379⁵, SAIO. Den innebär bland annat att statistiken över användning av växtskyddsmedel inom jordbrukssektorn ska rapporteras in varje år. Sprutjournaler får användas som en källa för statistiken. Vi redogör därför för vilka konsekvenser som våra förslag till journalföring kan ha för kommande statistiska undersökningar.

Förslaget till en förordning för hållbar användning av växtskyddsmedel (Sustainable Use Regulation, SUR) innehöll bland annat bindande krav på att medlemsstaterna skulle ha centrala register för dokumentation av yrkesmässig användning av växtskyddsmedel. EU-kommissionen drog dock tillbaka sitt förslag i maj 2024. Det är i nuläget upp till varje enskilt land att avgöra om det ska finnas ett centralt register eller inte. Målen i EU:s strategi från jord till bord om att minska användningen av och risken med växtskyddsmedel med 50 procent till 2030 kvarstår dock.

I EU:s växtskyddsmedelförordning anges att syftet med reglerna om sprutjournaler är att göra övervakning och kontroll effektivare och att minska kostnaderna för kontroll av vattenkvaliteten.⁶ I genomförandeförordningen anges vidare att det är viktigt att användningen registreras korrekt och att myndigheterna övervakar och kontrollerar verksamheten på basis av registren för att målen om minskad användning i EU:s strategi från jord till bord ska uppnås.⁷

Ytterligare syften är att harmonisera innehållet och formatet för de användaruppgifter som ska dokumenteras, göra det lättare för de behöriga myndigheterna att samla in och kontrollera uppgifterna, och att det ska bli lättare att använda informationen för andra berättigade ändamål och på så sätt undvika dubbelarbete och minska bördan för yrkesmässiga användare och offentliga myndigheter.⁸

---

⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1185/2009 av den 25 november 2009 om statistik om bekämpningsmedel.

⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2379 av den 23 november 2022 om statistik över insatsvaror och produktion i jordbruket

⁶ Skäl 44 i ingressen till EU:s växtskyddsmedelförordning.

⁷ Skäl 3 i ingressen till genomförandeförordningen.

⁸ Skäl 4, 9 och 12 i ingressen till genomförandeförordningen.

Det är därför ytterst viktigt att användningen av växtskyddsmedel registreras korrekt och att de nationella myndigheterna övervakar och kontrollerar verksamheten på basis av dessa register för att målen i från jord till bord-strategin ska kunna nås.

2.1 Reglerna om dokumentation av användning av växtskyddsmedel

Alla yrkesmässiga användare ska föra register över sin användning av växtskyddsmedel. Sådana register har i Sverige benämnts som ”sprutjournaler”. I denna rapport används ordet sprutjournaler när vi menar det register som användaren ska föra. I dagsläget får dessa föras i valfritt format (teknikneutralt) exempelvis på papper, i en app, på en webbsida eller i ett kommersiellt program med stöd för sprutjournalshantering. Förutom att ge användaren en viss egenkontroll över sin användning ska sprutjournaler ge tillsynsmyndigheten ett underlag för tillsyn. I Sverige är det kommunerna som är den behöriga tillsynsmyndigheten vad gäller användarnas sprutjournaler⁹. I vissa fall kan det i stället vara länsstyrelsen.¹⁰

2.1.1 Artikel 67 i EU:s växtskyddsmedelförordning och genomförandeförordningen

Enligt artikel 67 till EU:s växtskyddsmedelförordning ska yrkesmässiga användare av växtskyddsmedel under minst tre år föra sprutjournal över

- de växtskyddsmedel som de använder,
- uppgift om växtskyddsmedlets namn,
- tidpunkten för och den använda dosen vid appliceringen,
- det område där växtskyddsmedlet använts, och
- den gröda som det använts i.

Vad som ska anges i sprutjournalen och hur det ska göras har förtydligats i genomförandeförordningen. Från och med 1 januari 2026, då genomförandeförordningen ska börja tillämpas, ska sprutjournalerna enligt artikel 2 i genomförandeförordningen föras i ett elektroniskt och maskinläsbart format. Enligt bilagan till genomförandeförordningen ska de innehålla uppgifter om

- registreringsnumret på använt växtskyddsmedel,
- storlek på område eller enheter som behandlats,

---

⁹ 2 kap. 6 § förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel och 2 kap. 31 § 5 miljötillsynsförordningen (2011:13).

¹⁰ 2 kap. 30 a § miljötillsynsförordningen (2011:13).

- plats för eller identifiering av det område eller den enhet som behandlats, antingen den markenhet som anges i den geospatiala ansökan om jordbruksstöd, eller, om sådan inte finns, genom att använda den identifieringsmetod som medlemsstaten tagit fram,
- gröda eller situation med EPPO-kod¹¹, och
- grödans utvecklingsstadium enligt BBCH-skalan¹².

Det som också tillkommit är att medlemsstaterna ska ta fram en identifieringsmetod för att identifiera plats när den inte finns angiven i en ansökan om jordbruksstöd. Medlemsstaterna ska också ge yrkesmässiga användare information om grödornas svenska namn, hur situation eller markanvändning ska rapporteras med EPPO-koder och om grödornas utvecklingsstadier i enlighet med BBCH:s monografi (BBCH-skalan). Utöver detta får medlemsstaten också kräva att annan information ska dokumenteras i sprutjournalen.

Genomförandeförordningen ställer inga krav på att det ska finnas ett nationellt register där alla sprutjournalerna är samlade. Varje användare kan föra sitt register i ett valfritt maskinläsbart format om inte medlemslandet bestämmer annorlunda. Användarna har inte heller någon rapporteringsskyldighet utöver att uppgifter ska lämnas på begäran till den behöriga myndigheten, som i Sverige är tillsynsmyndigheten.

2.1.2 Dokumentation av uppgifter om karenstid och skördetid

Förordning (EG) nr 852/2004 om livsmedelshygien¹³ och förordning 183/2005 om fastställande av krav för foderhygien¹⁴ riktar sig till primärproducenter av livsmedel eller foder. Där fastställs allmänna hygienregler för livsmedelsföretagare och allmänna bestämmelser om foderhygien och villkor och förfaranden som säkerställer spårbarhet av foder. Reglerna innebär att den som använder växtskyddsmedel ska använda medlen på korrekt sätt och dokumentera sin användning. För att verifiera att livsmedlet eller fodret bör klara villkor som är förknippade med resthalter kan sprutjournalen användas för att dokumentera

---

¹¹ EPPO-kod är en standardiserad kod för grödor, vissa områden som inte är grödor och skadegörare. Koden bygger huvudsakligen på grödans eller skadegörarens latinska namn. [EPPO Codes](#).

¹² Utvecklingsstadier som tagits fram för grödor för att beskriva var i utvecklingen de befinner sig. De används bland annat för att beskriva det godkända behandlingsfönstret för en gröda i villkorsbilagorna. Förkortningen BBCH kommer från Biologische Bundesanstalt, Bundessortenamt och CHEmical industry.

¹³ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 av den 29 april 2004 om livsmedelshygien

¹⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005 av den 12 januari 2005 om fastställande av krav för foderhygien.

uppgifter om växtskyddsmedlets karenstid samt när grödan skördades. Det finns alltså ett dokumentationskrav men inte ett krav på att uppgifterna ska ingå i en sprutjournal.

2.1.3 Nationella regler

Uppgifter enligt artikel 67

Enligt 2 kap. 57 § 2 förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel (bekämpningsmedelsförordningen) får Jordbruksverket meddela föreskrifter om hur registerhållningen enligt artikel 67 i EU:s växtskyddsmedelsförordning ska uppfyllas. Sådana föreskrifter finns i 4–6, 8 och 9 §§ föreskrifterna (SJVFS 2015:49) om dokumentationskrav för yrkesmässiga användare av växtskyddsmedel som reglerar

- hur tidpunkten för spridningen ska anges (4 §),
- att namnet på den som utfört spridningen ska anges (5 §),
- hur området som spridningen skett på ska anges för att göra det tydligt för utomstående (6 §),
- hur växtskyddsmedlets namn ska anges (8 §), och
- hur enheten för dosering ska anges (9 §).

Från och med den 1 januari 2026 ska i stället genomförandeförordningens dokumentationskrav tillämpas.

Skyddsavstånd, övriga försiktighetsmått och hänsyn till pollinerande insekter

Enligt 2 kap. 56 § bekämpningsmedelsförordningen ska den som yrkesmässigt använder växtskyddsmedel dokumentera användningen och ange

- vilka skyddsavstånd som har hållits vid spridning utomhus,
- vilka övriga försiktighetsåtgärder till skydd mot miljöpåverkan som har vidtagits, och
- i vilket syfte som växtskyddsmedlet har använts.

Jordbruksverket får enligt 2 kap. 57 § 1 och 3 bekämpningsmedelsförordningen meddela föreskrifter om dokumentationsskyldigheten i 56 § och krav på sådan dokumentation som behövs för att kunna bedöma om tillräcklig hänsyn tagits till pollinerande insekter vid spridning av växtskyddsmedel. Sådana föreskrifter har Jordbruksverket meddelat i 5, 7 10–12 §§ föreskrifterna om dokumentationskrav för yrkesmässiga användare av växtskyddsmedel. Bestämmelserna reglerar

- att namnet på den som utfört spridningen ska anges (5 §),
- hur syftet ska dokumenteras (7 §),
- hur skyddsavstånd ska anges (10 §),
- vilka uppgifter som ska föras vid användning av växtskyddsmedel som är skadliga för pollinerande insekter (11 §), och
- att dokumentationen ska sparas i minst tre år (12 §).

Dessa uppgifter dokumenteras normalt i sprutjournaler som ska föras enligt artikel 67 i EU:s växtskyddsmedelsförordning, men det finns inget formellt krav på att de ska dokumenteras tillsammans med dessa.

De nationella reglerna behöver ses över och anpassas till genomförandeförordningen. En fråga som då blir aktuell att ta upp är i vilken utsträckning uppgifterna enligt de nationella kraven ska dokumenteras i sprutjournalerna enligt artikel 67 i EU:s växtskyddsmedelsförordning.

Tabell 1. Dokumentationskrav för användning av växtskyddsmedel.

Information	Nuvarande krav enligt:	Krav efter januari 2026 enligt:
Typ av användning		(EU) 2023/564
Namn på produkt (och registreringsnummer)	Artikel 67, (EG) 1107/2009 SJVFS 2015:49	Artikel 67, (EG) 1107/2009 (EU) 2023/564
Tidpunkt för användning (datum och ev. starttid)	Artikel 67, (EG) 1107/2009 SJVFS 2015:49	Artikel 67, (EG) 1107/2009 (EU) 2023/564
Dos	Artikel 67, (EG) 1107/2009 SJVFS 2015:49	Artikel 67, (EG) 1107/2009 (EU) 2023/564
Område/enhet	Artikel 67, (EG) 1107/2009 SJVFS 2015:49	Artikel 67, (EG) 1107/2009 (EU) 2023/564
Storlek på behandlad yta/mängd		(EU) 2023/564
Gröda/situation (EPPO kod och BBCH monografi)	Artikel 67, (EG) 1107/2009	Artikel 67, (EG) 1107/2009 (EU) 2023/564
Karenstid	(EG) nr 852/2004, (EG) nr 183/2005	(EG) nr 852/2004, (EG) nr 183/2005
Skördedatum	(EG) nr 852/2004, (EG) nr 183/2005	(EG) nr 852/2004, (EG) nr 183/2005
Den som utför bekämpningen	SJVFS 2015:49	*SJVFS 2015:49
Syfte med bekämpningen	SFS 2014:425, SJVFS 2015:49	*SFS 2014:425, SJVFS 2015:49
Skyddsavstånd och skyddsobjekt	SFS 2014:425, SJVFS 2015:49	*SFS 2014:425, SJVFS 2015:49
Hänsyn till pollinerare/ Blommande vegetation	SFS 2014:425, SJVFS 2015:49	*SFS 2014:425, SJVFS 2015:49

*Behov av eventuella ändringar kommer att utredas.

2.2 De yrkesmässiga användarna

Siffror för det totala antalet aktörer som berörs av dokumentationskrav i enlighet med artikel 67 bygger på uppskattningar. I genomförda uppföljningar som Livsmedelsverket publicerar¹⁵ finns uppgifter om fördelning av användare inom olika sektorer och hur stort antal som kontrollerats. Enligt den senaste kontrollrapporten för uppföljning av tillsyn var antalet yrkesmässiga aktörer som rapporterats in av kommunerna ca 16 500. Majoriteten av användningen av växtskyddsmedel sker inom jordbrukssektorn. Ca 90 procent av de yrkesmässiga aktörerna är jordbruksrelaterade, vad gäller övriga avser 4 procent andra områden (t.ex. golfbanor), 3 procent skogsbruk och 2 procent industriell användning (t.ex. järnväg).

Enligt den senaste statistiken över användningen av växtskyddsmedel inom jordbruket¹⁶ använde ca 13 500 jordbruksaktörer växtskyddsmedel i konventionell odling. Detta motsvarade ca 30 procent av jordbruksföretagen.

I Jordbruksverkets register över de som genomgått godkänd utbildning för yrkesmässig användning finns ca 17 000 personer registrerade (per 19 augusti 2024). Utbildning krävs för användning av produkter i behörighetsklass 1 och 2. Användning av klass 3-produkter kräver inte en utbildning, men det krävs fortfarande att yrkesmässig användning ska journalföras. Utbildning och tillstånd för användning är i Sverige kopplad till person och inte till företag. Att det är 17 000 personer som har genomgått utbildning innebär alltså inte att det är lika många som ska föra en sprutjournal, men antalet kan ändå användas för att göra en uppskattning av antalet användare.

Det finns inte något register där det går att hämta mer tillförlitliga siffror för det totala antalet yrkesmässiga aktörer som årligen använder växtskyddsmedel, eller register med specifik information om fördelning mellan olika typanvändare för olika yrkessektorer.

Andelen av yrkesmässiga användare som använder ett kommersiellt program för hantering av sprutjournaler uppskattas till omkring 50–60 procent. Detta är en uppskattning utifrån dialog med representanter från företag som erbjuder sådana

---

¹⁵ Samarbetsrapport S-2023 nr 06, Kontrollen i livsmedelskedjan. Kemikalieinspektionen, Jordbruksverket och Livsmedelsverket

¹⁶ Sveriges officiella statistik, MI 31 SM2202. Växtskyddsmedel i jord- och trädgårdsbruket 2021, användning i grödor.

tjänster i Sverige. Jordbruksverkets app Sprutjournal har laddats ned ca 3 000 gånger mellan 2018 och 2023. Det innebär att appen används av maximalt 18 procent av totala antalet yrkesverksamma användare. Hur många som för sprutjournal analogt eller använder andra lösningar har vi inte identifierat några uppgifter att hänvisa till som grund för uppskattning.

3. Metod

Arbetet har letts av Kemikalieinspektionen och genomförts i nära samarbete med Jordbruksverket. Med utgångspunkt från informations- och funktionskrav som beskrivs i artikel 67 i EU:s växtskyddsmedelsförordning och genomförandeförordningen, har grundläggande krav tolkats utifrån de förutsättningar som gäller i Sverige. Utöver dessa två grundläggande förordningar har angränsande krav utifrån lagar och förordningar analyserats för hur de kan, eller bör, påverka lösningsförslag för registerföring. Konsekvensanalyser har genomförts utifrån krav enligt förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

Med system som är lätt att använda och gör det lätt för användaren att göra rätt så har vi gjort tolkningen att det ska vara lätt för användaren att föra sina sprutjournaler samtidigt som det är lätt att följa användarvillkoren för växtskyddsmedlen.

Från 2028 kommer statistikundersökningar för användning inom jordbrukssektorn att behöva rapporteras årligen till EU. Det innebär att Sverige behöver hitta ett sätt att ta fram statistikunderlag som möter de nya kraven. Vi har gjort en övergripande analys av vilka konsekvenser de olika alternativen har för att möjliggöra ändamålsenliga statistikundersökningar årligen till en rimlig kostnad, men att ta fram förslag för anpassad lösning har inte varit en del av uppdraget.

Information för hur andra EU-länder har genomfört eller planerar att genomföra kommande krav för sprutjournaler har insamlats från andra medlemsländer, med särskilt fokus på den Norra växtskyddsmedelszonen.

Inspel till arbetet och synpunkter på förslag har inhämtats från ett urval av berörda aktörer.

De alternativ som analyseras inom detta uppdrag tar inte hänsyn till användningen av växtskyddsmedel inom försvaret. Hur användning inom olika försvarsverksamheter eventuellt behöver anpassa sig till genomförandeförordningen har inte analyserats inom detta uppdrag.

4. Informationshämtning

4.1 Registerhantering i andra EU-länder

Vi har varit i kontakt med andra medlemsländer, särskilt i den Norra växtskyddsmedelszonen (Norden och Baltikum) för att få information om hur de gör idag och hur deras planer är för framtiden.

4.1.1 Danmark

Danmark har sedan 2011 ett centralt system för att föra sprutjournal, SJI-systemet¹⁷. Det är jordbrukare, skogsbrukare, producenter av julgranar och prydnadsväxter som odlar 10 hektar eller mer som varje år ska redovisa sin totala användning av växtskyddsmedel i SJI-systemet. Detsamma gäller för trädgårdsodlare, fruktodlare och plantskolor om de har en årlig momspliktig omsättning på 50 000 DKK eller mer. Den danska Miljöstyrelsen samlar in denna information och använder den i bekämpningsmedelsstatistiken. För andra användningar än inom jordbrukssektorn har de tänkt sig att tillhandahålla Excel-blad, med undantag för användning på golfbanor där det redan finns ett eget system.

Sprutjournalen ska senast den 31 mars varje år ha förts in i SJI och överförts till Miljöstyrelsen. Inrapporteringsfrekvensen är hög. Användarna kan föra sin sprutjournal direkt i systemet eller i ett kommersiellt växtodlingsprogram. Om journalen förs i annat program måste användaren göra en överföring mellan systemen. Det är företaget som är ansvarig att uppgifterna förs in i sprutjournalen och inte den enskilde sprutföraren. Dock kan flera på företaget ha access till systemet.

När Miljöstyrelsen har fått tillgång till lantbrukarnas inrapporteringar blir dessa handlingar som lämnas ut på begäran.

4.1.2 Estland

Estland påbörjade 2019 ett projekt om ”big data”. Projektets syfte var att koppla ihop data på gårdsnivå. Det gäller information om användningen av växtskyddsmedel, användning av gödning och gödsel, utsäde, djur mm. Detta för att data skulle kunna användas mer effektivt och öka samarbetet mellan myndigheter och den privata sektorn och skydda lantbrukarnas data. Enligt plan ska det nya systemet bli obligatoriskt under 2024 och de har lanserat en möjlighet

---

¹⁷ Indberetning og føring af sprøjtejournal (SJI) - Miljøstyrelsen (mst.dk)

att testa systemet. Kommersiella odlingsprogram kommer vara kopplade till systemet.

Estland har ännu inte bestämt hur de ska hantera annan yrkesmässig användning som inte är lantbruksföretag, men som systemet är utformat i dag ingår inte heller användning i växthus. De har heller inte diskuterat hur de ska göra med de nya kraven på EPPO-koder som finns i genomförandeförordningen.

4.1.3 Lettland

Lettland har precis tagit fram ett system som har lanseras under våren 2024. Det heter LIZ. I systemet kan lantbrukaren registrera användningen av bland annat växtskyddsmedel, gödningsmedel, kalkningsmaterial, sådd. Kommersiella odlingsprogram är kopplade till systemet. Systemet är kopplat till statliga register över bland annat växtskyddsmedel, gödselmedel och sprutor. Den största utmaningen nu är att skräddarsy systemet för andra användare än jordbrukare så att det täcker alla yrkesmässiga användare som omfattas av genomförandeförordningen.

Systemet fungerar som datainsamlingstjänst. Bönderna uppmuntras fortfarande att använda sitt föredragna jordbrukssystem och sedan skicka data till den behöriga myndigheten VAAD senast 5 november varje år. Informationen används bland annat för att samla in uppgifter för statistikändamål.

4.1.4 Finland

Finland har inget centralt system och kommer inte att påbörja någon utveckling nu eftersom det inte finns några lagliga krav för ett sådant system. De har påbörjat diskussioner om hur genomförandeförordningen ska hanteras.

4.1.5 Litauen

Litauen har ett registersystem (PPIS)¹⁸ som ska användas av de jordbrukare som odlar mer än 150 hektar och använder växtskyddsmedel. Från och med 2026 ska alla som använder växtskyddsmedel på mer än 1 hektar också använda systemet. Systemet kommer även att kunna användas för framtagandet av användarstatistik enligt SAIO. Användare ska ha skickat in sina uppgifter inom 30 dagar. Detta system används även för andra syften, såsom gödsling.

Intressenter så som biodlare kan få reda på om växtskyddsmedel ska användas i närheten av biodlingen.

---

¹⁸ State crop service under the ministry of agriculture, <https://vatzum.lrv.lt/lt/naujienos/ka-svarbu-zinoti-augalu-apsaugos-produktu-naudotojams/>

4.2 Inspel från intressenter

Vi har inhämtat synpunkter från externa intressenter genom kontakter med andra myndigheter (Statistikmyndigheten SCB, Sveriges lantbruksuniversitet, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen), branschorganisationer (Lantbrukarnas riksförbund, Svenskt växtskydd och Svenska golfförbundet) samt aktörer som erbjuder programlösningar för sprutjournalshantering idag (Dataväxt och Datalogisk). I det följande redogörs för synpunkter som är gemensamma för intressenterna eller har uttalats av representanter från minst två organisationer.

4.2.1 Enkelt att göra rätt

Gemensamt för intressenterna var att de förordar en lösning som också kommer att fungera tillsammans med befintliga lösningar på marknaden. Förutsättningen för att det ska fungera på ett konsekvent sätt är att Kemikalieinspektionen tillhandahåller öppen information som ges i bekämpningsmedelsregistret i digitalt format. Samma information som används för jordbrukarnas ansökan om jordbruksstöd behöver kunna användas för information om plats vid deras användning av växtskyddsmedel.

4.2.2 Tillgång till information för tredje part

Gemensamt för de intressenter som yttrat sig har också varit att de förordar en lösning där information för användning av växtskyddsmedel inte blir tillgänglig för tredje part på ett sätt så att individuell användning går att läsa ut. I de fall som det är relevant att få ta del av en enskild användares användning så bör sådan hantering ske såsom idag. Det vill säga att tredje part får vända sig till tillsynsmyndigheten för att efterfråga sådan information. Motivering för det är att det anses viktigt att de yrkesmässiga användarna känner förtroende för systemet och att insamlad information inte ska kunna användas för att hänga ut enskilda yrkesmässiga användare för en viss användning, felaktiga uppgifter eller liknande.

4.2.3 Relevant statistik

Flera intressenter som yttrat sig för synpunkter på detta uppdrag har poängterat att det bör vara en lösning som också möjliggör en effektiv och relevant statistikframtagning. Om man kan ta fram data som visar på vilka verksamma ämnen som ökar eller minskar över tid för olika grödor eller sektorer, så kommer det att kunna öka acceptansen för att informationen samlas in.

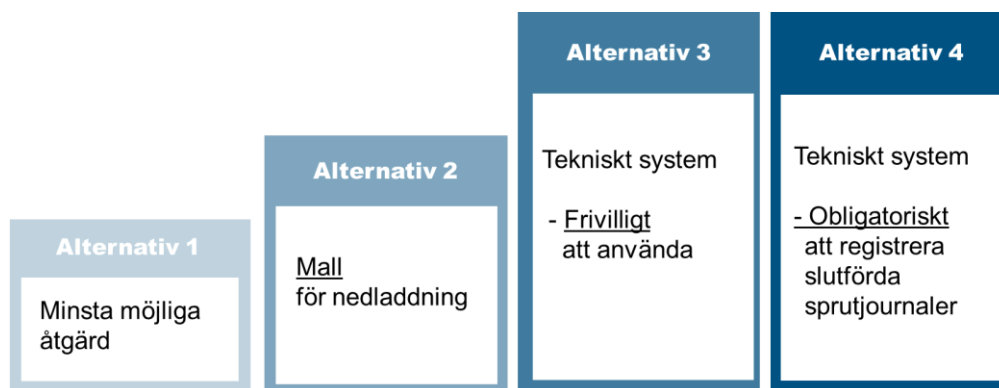
5. Alternativ för att uppfylla kommande regler för sprutjournaler

För analys av möjliga alternativ har utgångspunkten varit att alla förslagen ska omfatta krav utifrån genomförandeförordningen samt andra dokumentationskrav som är relaterade till yrkesmässig användning av växtskyddsmedel (se informationskrav enligt tabell 1).

Utgångspunkten att uppfylla dokumentationskrav, i kombination med önskemål från olika intressenter, hänsyn till identifierade konsekvenser, aspekter som berör praktisk hantering, och hänsyn till juridiska förutsättningar, innebär tillsammans att en rad olika lösningar är möjliga. Alternativen beskrivs i en ordning med stigande komplexitet och börjar med en ”minimivå” som beskriver de minsta åtgärder som identifierats som är absolut nödvändiga för att uppfylla genomförandeförordningen. Det sista alternativet är det mest omfattande och inbegriper de tekniskt mest omfattande åtgärderna. Alternativen kommer i olika grad att uppfylla möjligheterna att göra det lätt för användare att göra rätt, eller göra information tillgänglig och användbar för uppföljningar, som exempelvis det nationella miljömålet Giftfri miljö samt målen i EU:s strategi från jord till bord.

Gemensamt för de alternativ som beskrivs här är följande:

- Det ska vara möjligt att fortsätta använda program från tredje part som omfattar lösningar för sprutjournalshantering.
- Det är användaren som skapat sprutjournalen som styr hur och när information i deras sprutjournaler delas med myndigheter eller andra intressenter. Det är användaren som aktivt måste välja att uppfylla eventuella krav på inrapportering av information i sprutjournalerna till myndigheter.
- Den myndighet som ansvarar för att tillhandahålla lösning enligt alternativ 1–4 får också ansvar för att förse användarna med den information som åligger medlemsstaterna i genomförandeförordningen.
- Ansvar för rådgivning och användarstöd följer myndigheternas tillsynsvägledningsansvar.

Figur 1. Översiktlig bild för möjliga alternativ.

5.1 Alternativ 1 – Miniminivå

Det enklaste alternativet är att myndigheterna förser de yrkesmässiga användarna och marknaden med

- information om var EPPO-koderna finns, till exempel med hänvisningar till EPPO-databasen, samt information om hur man söker i databasen,
- information om var utvecklingsstadier enligt BBCH-skalan går att finna, och
- identifieringsmetod för plats för dem som inte har en tillgång till identifiering utifrån sin geospatiala ansökan om jordbruksstöd (SAM-internet).

Alternativet innebär att ingen myndighet tillhandahåller en lösning som tillgodoser kravet på maskinläsbarhet, korrekta format och lagring i minst tre år. Sådana lösningar får användaren eller marknaden ta fram. Alternativet ger inte heller något stöd till användaren för att uppfylla andra dokumentationskrav som gäller användning av växtskyddsmedel.

5.2 Alternativ 2 – Tillhandahålla grundläggande mall

I detta alternativ tar den ansvariga centrala myndigheten fram en mall för sprutjournal i ett maskinläsbart plattformsnutralt format, som uppfyller dokumentationskraven i artikel 67 och genomförandeförordningen. Mallen ska även innehålla poster så att användaren kan uppfylla andra dokumentationskrav som gäller användning av växtskyddsmedel.

Mallen kan användas av den som inte väljer ett system som tillhandahålls av marknaden. Listor över användningsområdenas svenska namn och EPPO-koder samt utvecklingsstadier kan finnas integrerade i mallen. Den ansvariga myndigheten tar också fram separata listor över användningsområdets EPPO-koder som kan användas av olika intressenter.

Användaren får själv registrera information om plats utifrån instruktioner från ansvarig myndighet. Det finns ingen funktion för att digitalt läsa in platsinformation från jordbrukares stödansökan.

Registreringsnummer på använt växtskyddsmedel får användaren själv ta fram utifrån information på växtskyddsmedlets etikett eller Kemikalieinspektionens bekämpningsmedelsregister.

Det är frivilligt att använda mallen, egna lösningar eller andra alternativ som tillhandahålls av marknaden, som uppfyller kraven på registrering. I detta alternativ ansvarar användaren för att uppgifterna lagras på ett sätt som säkerställer att informationen kan göras tillgänglig under en tid av minst 3 år.

5.3 Alternativ 3 – Tekniskt system frivilligt att använda

I stället för att den ansvariga myndigheten tillhandahåller en mall som i alternativ 2, tillhandahåller myndigheten ett tekniskt system som kan nås från dator eller telefon och som är frivilligt att använda.

Ett tekniskt system enligt alternativ 3 utgår ifrån att ge användarna samlad information och funktionalitet som stöd i arbetet med att uppfylla villkor och krav vid yrkesmässig användning av växtskyddsmedel. Ett tekniskt system har andra förutsättningar för det än en mall enligt alternativ 2. Användaren ska kunna använda det tekniska systemet för förberedelser inför en användning, uppfylla andra dokumentationskrav som är relaterade till användning av växtskyddsmedel, kunna följa upp sin egen användning över tid, men även kunna rapportera in till tillsynsmyndigheter eller andra intressenter som de väljer att dela information med. Information och funktionalitet ska kunna vara anpassad utifrån typanvändning.

Alternativ 3 utgår ifrån att det genomförs en förstudie som involverar olika typanvändare men även andra intressenter. Vilka funktioner som blir högst prioriterade och hur de ska fungera i praktiken bestäms under en fördjupad förstudie.

För de tids- och kostnadsberäkningar som presenteras i denna rapport har exempelvis följande funktioner beaktats:

- Information som kan vara kopplad till en viss parameter ska kunna hämtas in direkt. Exempelvis om en användare skriver in ett namn på växtskyddsmedel så ska produktpost med kopplat nummer för produktgodkännande kunna väljas utan någon separat sökning för produktnumret. Motsvarande gäller för grödor eller situation att EPPO-koder kommer med, eller att anpassad enhet för dos eller storlek ges som förvalsalternativ.
- Information för hur utvecklingsstadier enligt BBCH-skalan anges, med stöd för när det är ett krav att ange det.
- En användare som gör upprepade behandlingar ska kunna utgå från inmatade uppgifter från tidigare dokumentationstillfälle och då kunna välja att verifiera eller ändra de uppgifter som är aktuella för efterföljande behandling.
- Platsinformation ska kunna hämtas in digitalt från en stödansökan om jordbruksstöd (SAM-internet). För andra användare än de som har ansökt om jordbruksstöd innehåller systemet vägledning om platsangivelse.
- Publika data i Kemikalieinspektionens bekämpningsmedelsregister ska vara tillgängligt i elektroniskt format för ett myndighetsbaserat system, men även för andra aktörer.
- Funktion för inrapportering vid tillsyn eller delning av information till annan intressent.
- Versionshantering för sprutjournaler för att det ska vara möjligt för användarna att både på förhand och i efterhand se vad som skickas/skickats in för tillsyn, eller till annan intressent.
- Det tekniska systemet ska kunna användas för att säkerställa att informationen är tillgänglig över tid. Användare har en skyldighet att spara informationen under minst 3 år.

Användaren styr tillgången till informationen i systemet för andra vid behov. Användaren väljer aktivt att dela informationen för att möjliggöra tillsyn, statistikframtagning, eller dela informationen till annan intressent. Systemet förvaltas av ansvarig myndighet utan att man där har åtkomst till informationen i sprutjournalerna i verksamheten. Det är således endast fråga om teknisk bearbetning och teknisk lagring hos myndigheten.

5.4 Alternativ 4 – Tekniskt system obligatoriskt att använda

Detta alternativ är ett tekniskt system i likhet med alternativ 3, men med den principiella skillnaden att det ska vara obligatoriskt för alla yrkesmässiga användare att registrera slutförda sprutjournaler i systemet.

Med ett obligatoriskt system blir det viktigt att funktion för att kunna hämta in information från externa program för sprutjournalshandling, men även exportera ut information till sådana program finns med för att undvika att användaren behöver mata in samma information i sprutjournalerna två gånger. Funktioner för det är relevanta även för ett frivilligt system i enlighet med alternativ 3, men inte avgörande på samma sätt. Yrkesmässig användare som använder externt program för sprutjournalshandling behöver säkerställa att informationen förs över till det obligatoriska systemet inom 30 dagar efter användning av växtskyddsmedlet.

Även om det blir ett obligatoriskt system att använda för möjlighet till vidare rapportering så är det användaren som styr för vilken version av information som lämnas vidare till myndighet eller eventuellt till annan aktör. Systemet förvaltas av ansvarig myndighet utan att man där har åtkomst till informationen i sprutjournalerna i verksamheten, annat än för teknisk support. Det är således endast fråga om teknisk bearbetning och teknisk lagring hos myndigheten.

5.5 Förslag för myndighetsgemensam stödfunktion

Oavsett vilket alternativ till format för sprutjournalerna man väljer kommer det att finnas behov av användarstöd. För det ändamålet skulle man kunna skapa en förstalinje-support genom att utse en myndighet med befintlig användarstödorganisation oavsett vem som bär ansvaret för frågorna. Då används en befintlig organisation och infrastruktur vilket bör vara ändamålsenligt. Det har också fördelen att ärendetoppar kommer kunna hanteras då det finns en större konstant grundbemanning. En väg in där berörda myndigheter samverkar för att hantera alla frågor är även ett sätt att uppfylla önskemålet i uppdraget, dvs. att göra det lätt för användare att göra rätt. Bakom kulisserna i en sekundärlinje-support kan utsedd myndighet kanalisera frågor till rätt instans beroende på var ansvar ligger, frågornas karaktär och vem som är mest lämplig att svara. Frågorna kan röra det tekniska systemet kopplat till kommunikation med externa mjukvarutjänster, tolkningsfrågor från kontrollmyndigheter och praktiska frågor direkt från användare om hur data ska registreras. En myndighet som har en etablerad kundsupport kan troligen hantera den volym som beräknas uppstå mer kostnadseffektivt genom sin befintliga struktur gällande teknik och personalresurser.

Vi har inte utrett närmare hur en sådan stödfunktion bör organiseras. De juridiska förutsättningarna för en sådan lösning och hur den ska fungera i praktiken kan utredas i en fördjupad förstudie.

6. Konsekvensanalyser

6.1 Konsekvenser för de yrkesmässiga användarna

De nya kraven på sprutjournalen och vad den ska innehålla får konsekvenser för de yrkesmässiga användarna oavsett alternativ. Antalet användare uppskattas, som visats i tidigare avsnitt, till 16 500.

Av de alternativ som presenterats i denna rapport kommer alternativ 1 kräva mest tid av de yrkesmässiga användarna, åtminstone i ett uppstartsskede framför allt genom att leta upp EPPO-koderna i EPPO:s databas. Läger de inte själva tid på att ta reda på vilka krav som gäller och ta reda på de uppgifter som behövs, så kommer de behöva ta hjälp, antingen genom stöd från relevant myndighet eller genom att betala för tjänster som hjälper dem att uppfylla lagkraven.

För alternativ 2 blir konsekvenserna lite mindre än för alternativ 1 i och med att myndigheterna tagit fram listor över EPPO-koder och lättare tillhandahåller BBCH-skalan och användaren inte behöver leta upp dessa själv. En grundläggande mall förväntas också skapa förutsättningar för att lättare förstå vad som förväntas av användaren. En enklare mall förväntas kunna ge ett visst stöd för användarna att föra in efterfrågad information på ett konsekvent sätt. I och med att mallen är frivillig att använda så står det den yrkesmässige användaren fritt att välja andra sätt att föra sin journal. För alternativ 1 och 2 tillhandahåller inte någon myndighet en lösning för att spara sprutjournaler under minst tre år som är kravet.

Med ett tekniskt system, som i alternativ 3 och 4, skapas förutsättningar att visa anpassad information utifrån givna förutsättningar. Exempelvis behöver en viss typ av användare bara behöva få upp information och alternativ som blir relevanta att ange utifrån dennes förutsättningar. Ett tekniskt system kan inhämta uppgifter från andra system så som bekämpningsmedelsregistret (växtskyddsmedlets namn och registreringsnummer) eller grödors namn och EPPO-koder, vilket ökar användarvänligheten.

Ett obligatoriskt system gör att de användare som har andra lösningar, som t.ex. ett växtodlingsprogram, behöver förhålla sig till det obligatoriska systemet oavsett om det är deras primära journalföringssystem eller inte. Detta i och med att uppgifter från ”primärjournalen” behöver föras över till det obligatoriska systemet vid en given tidpunkt. Detta kan medföra ytterligare ett moment eller ett godkännande att färdiga sprutjournaler förs över automatiskt vid en viss tidpunkt.

6.1.1 Kostnader för användarna

För användarna så innebär dokumentationskraven administration som kräver en viss tidsåtgång, vilket kan räknas om till en kostnad. Tiden som tas i anspråk vid sprutjournal påverkas av antalet tillfällen som användaren ska registrera sin användning av växtskyddsmedel för, men även diversiteten när det gäller grödor kan spela in då vi antar att det är uppgiften om EPPO-kod för grödan som kan vara mest komplicerad att ta fram för de nya kraven som genomförandeförordningen innebär. Kommersiella program för sprutjournalföring förväntas anpassas så att information om EPPO-kod kommer med vid val av gröda eller situation. BBCH-monografin behöver användarna känna till redan idag för medel där det krävs. För de som använder någon av de kommersiellt tillgängliga programmen idag så förväntas inte någon ökad tid för administration utifrån kraven jämfört med idag. Däremot kan det för dem som idag använder Jordbruksverkets applikation för sprutjournaler, en egen lösning, eller en analog journal, innebära förändringar som kräver en viss tidsinsats.

För användare som inte köper en digital tjänst för sin sprutjournalföring förväntas de nya kraven innebära en viss extra tidsåtgång för att ändra sitt arbetssätt. Men att föra sprutjournal digitalt såsom de nya kraven innebär, förväntas också kunna leda till effektivisering för användarna. Med ett antagande att en genomsnittlig användare gör 30 registreringar i sprutjournaler per år, och att en effektivisering om en minut per tillfälle kan uppnås, så handlar det om total tidseffektivisering för användarkollektivet om ca 8 000 timmar per år, motsvarande en lönekostnad om ca 2 000 000 kronor per år (baserat på medellönen för en lantbrukare år 2024 och lönekostnadspåslag om 60 procent). Den totala tidsåtgången för en registrering i en sprutjournal uppskattas handla om några minuter per tillfälle. Det som riskerar att ta tid är om användaren behöver ta reda på hur hen ska göra och leta fram information från flera källor. Alternativ 1–4 har potential att skapa olika förutsättningar för att effektivt samla information som blir lättillgängligt och begripligt för användarna. Ett genomsnittligt merarbete om en timme per användare motsvarar för användarkollektivet 16 500 timmar, eller en kostnad på ca 4 000 000 kronor.

Att information för växtskyddsmedel, registreringsnummer, villkor för användning, EPPO-koder för gröda/situation, inhämtning av platsinformation, som ska utgöra grund för sprutjournalerna tillhandahålls i elektroniskt format av myndigheterna, har betydande potential att ge marknaden förutsättningar att skapa effektiva digitala tjänster som sparar tid för användarna och därmed indirekt en kostnadsbesparing. En uppskattning av om kostnaderna för de tjänster som erbjuds kommersiellt motsvarar kostnadsbesparingen för tidseffektivisering, har inte genomförts.

För användare som inte vill välja en marknadslösning skulle det kunna bli betydande tidsvinster om all grundläggande information blir tillgänglig på ett och samma ställe med stöd för att snabbt få upp information för vad som förväntas fyllas i utifrån givna förutsättningar för den enskilde användaren. En effektivare lösning för det bedöms ha potential att skapa förutsättningar för att spara någon till några timmar för arbetet med att komma i gång med sin sprutjournalföring i ett format som uppfyller kraven. Men framför allt finns potential att skapa förutsättningar för att lättare lämna korrekt information med en digital lösning som både gör grundläggande information tillgänglig från samma ställe och ger stöd för vilka uppgifter som ska dokumenteras i sprutjournalerna, givet användarens förutsättningar. En lösning enligt alternativ 3 och 4 har potential att i högre grad leva upp till det än alternativ 1 och 2. En lösning enligt alternativ 3 och 4 ger också förutsättningar att enkelt leva upp till krav att spara dokumentationen i minst tre år, men även återvända till sina egna äldre uppgifter för att i efterhand göra egna analyser eller dela med sig av uppgifter till annan aktör för sammanvägda analyser. Sådana konsekvenser har inte kostnadsuppskattats.

6.2 Konsekvenser för tillsynsmyndigheterna

Det huvudsakliga syftet med reglerna om sprutjournaler är att göra tillsynen av användningen så effektiv som möjligt både ur ett myndighetsperspektiv och ett användarperspektiv.

I och med att det finns harmoniserade regler över vilka uppgifter som ska framgå av sprutjournalen, samt att den ska föras i ett elektroniskt format som är maskinläsbart, så är tanken att det ska göra det lättare att samla in och kontrollera uppgifterna.

Oavsett vilket av de beskrivna alternativen som i slutändan föreslås, så kommer syftet med reglerna att uppnås, det vill säga att sprutjournalen ska visas upp på begäran och kontrollmyndigheten ska få journalen sig tillsänd i ett maskinläsbart format. Ett enhetligt format för sprutjournalerna har potential att göra tillsynsarbetet mer effektivt. Graden av enhetlighet av sprutjournalerna förväntas bli lägst med alternativ 1 och högst med alternativ 4. Detta i och med att i alternativ 1 är det upp till användarna själva att göra sin elektroniska journal, medan det i alternativ 4 finns ett föreskrivet format som ska användas. Alternativ 2 och 3 är frivilliga, så graden av enhetlighet blir beroende på hur många som använder en framtagen mall eller system. Ett myndighetsbaserat system enligt alternativ 3 och 4 kan utvecklas för att skapa anpassade sprutjournalrapporter för tillsyn, där systemet flaggar upp om inrapporterad information motsvarar efterlevnad av krav i villkoren för de växtskyddsmedel som anges. Information som kan vara motstridigt med villkor skulle kunna markeras ut utifrån givna

kriterier. Ett sådant stöd vid tillsyn skulle kunna effektivisera tillsynsarbetet då varje handläggare inte behöver lägga tid på att själva söka fram och stämma av mot villkor och aktuella produktgodkännanden i separata system. Det kan också borga för bättre kvalitet och mer enhetliga bedömningar då systemet genererar en grundläggande kontroll om att villkor är uppfyllda eller markerar delar som handläggaren kan behöva följa upp och ta ställning till. Systemet skulle kunna generera sådan återkoppling automatiskt utifrån givna kriterier som blir likvärdiga för alla. I detta uppdrag har det inte varit möjligt att kvantifiera sådana potentiella kvalitets- och tidsvinster.

I den senaste utvärderingen för regelefterlevnad vid användning av växtskyddsmedel, så var de vanligaste bristerna relaterat till brister i dokumentation¹⁹. Under 2022 hade närmare 12 procent av de kontrollerade jordbruksanvändarna brister i sin registerföring och/eller sprutjournal, vilket är i samma nivå som för åren 2020 och 2021. Uppräknat till antalet yrkesmässiga användare inom jordbruket så kan det handla om ca 1 800 berörda användare. En siffra för vad detta kostar användarna eller orsakar merarbete vid tillsyn har inte varit möjligt att uppskatta. Ett myndighetsbaserat system som ger mer stöd och vägledning än idag förväntas förbättra möjligheterna att göra rätt, men hur mycket bättre det kan förväntas bli har vi inte sett som möjligt att göra en objektiv uppskattning för.

6.3 Konsekvenser för staten

6.3.1 Konsekvenser för den myndighet som utses som ansvarig

Den myndighet som utses som ansvarig för efterlevnad av krav och stöd för sprutjournalshantering till yrkesmässiga användare, utifrån kraven enligt genomförandeförordningen, omfattar ansvar och arbete för följande:

Alternativ 1–4

- Tillhandahålla information om grödornas namn eller situation²⁰ på svenska och deras EPPO-koder för hur informationen ska registreras i sprutjournaler.

---

¹⁹ Samarbetsrapport S-2023 nr 06, Kontrollen i livsmedelskedjan. Kemikalieinspektionen, Jordbruksverket och Livsmedelsverket

²⁰ Situation kan omfatta exempelvis järnväg, golfgreener med mera. Databas som EU hänvisar till finns. För sprutjournalföring är det endast aktuellt att tillhandahålla information för grödor som det finns tillåtna växtskyddsmedel för.

- Tillhandahålla information²¹ om hur grödors utvecklingsstadier ska registreras i sprutjournaler, i enlighet med den standard EU hänvisar till - BBCH monografin.
- Förse yrkesmässiga användare med lämpliga alternativa identifieringsmetoder av plats²² för de som inte ansökt om jordbruksstöd, SAM-ansökan.

Alternativ 2-4

- Ta fram en mall eller utveckla ett tekniskt system för sprutjournaler som användarna kan eller ska använda för att föra sprutjournal.
- Tillhandahålla teknisk support för mallen eller det tekniska systemet²³
- Förvalta mallen eller det tekniska systemet.

Kostnadsuppskattningar för den myndighet som utses som ansvarig ges under rubrik 6.3.5.

6.3.2 Konsekvenser för Kemikalieinspektionen

Oavsett vilken myndighet som utses som ansvarig för efterlevnad av krav och stöd för sprutjournalshandtering till yrkesmässiga användare, utifrån kraven enligt genomförandeförordningen, så innebär en lösning enligt alternativ 3 och 4 att:

- Kemikalieinspektionen ansvarar för att tillhandahålla (utveckla och förvalta) tekniska lösningar som möjliggör att information om villkor för användning av växtskyddsmedel, och nummer på produktgodkännande kan hämtas i elektroniskt format som öppna data.

Det har funnits planerat sedan tidigare att Kemikalieinspektionen ska ta fram digital lösning för att kunna tillhandahålla information som ges i bekämpningsmedelsregistret som öppna data i maskininläsningsbart format. Det är ett arbete som är påbörjat men där det saknas ekonomiska förutsättningar för att slutföra det. Kostnad för att slutföra det arbetet är uppskattat till 1 600 000 kronor.

---

²¹ För sprutjournalföring är det endast aktuellt att tillhandahålla information för grödor som det finns tillåtna växtskyddsmedel för.

²² Det kan handla om information om att ange exempelvis GPS-koordinat för en behandlad yta på en golfbana, eller ban-del för järnväg.

²³ Till exempel inloggningsfrågor, information om hur man för över sin journal till kommunen vid tillsyn med mera.

6.3.2.1 Framställning av statistik

För användning av växtskyddsmedel inom jordbrukssektorn ska Kemikalieinspektionen rapportera statistik till EU:s statistikmyndighet Eurostat. År 2022 beslutades en ny statistikförordning (EU) 2022/2379²⁴, SAIO, gällande statistik om insatsvaror och produktion i jordbruket. Förordningen innebär förändrade krav för statistik om användning av växtskyddsmedel jämfört med tidigare. Bland annat ska statistiken framställas varje år jämfört med dagens vart femte år. Kemikalieinspektionen har hittills gett statistikmyndigheten SCB i uppdrag att ta fram användarstatistiken genom enkätbaserade urvalsundersökningar. Nästa undersökning kommer att genomföras 2026 och omfatta användning under 2026. Från och med skördeår 2028 och framgent, ska statistik rapporteras till Eurostat årligen. Utöver det ska statistiken från och med år 2028 täcka 85 procent av yrkesmässiga användares användning i jordbruksverksamhet. Uppgifterna ska också innehålla redovisning av använda mängder av verksamma ämnen på ämnesnivå, och inte sammanslaget för alla ämnen, så som tillämpats i tidigare undersökningar.

Sprutjournaler som avses i artikel 67 i EU:s växtskyddsmedelsförordning får användas som informationskälla för den nationella statistiken. De olika alternativen som beskrivs i detta underlag, för att möjliggöra efterlevnad av krav för sprutjournaler, skapar olika möjligheter att generera uppgifter för framtagning av statistik på ett effektivt sätt. De olika alternativen innebär också skillnader gällande kvalitetsaspekter.

Oavsett vilket alternativ för journalföring som väljs behöver ett separat system/register för statistikframställan tas fram.

Statistikframställan skulle kunna baseras på:

- a. att en enkätbaserad undersökning används som källa, det vill säga på likartat sätt som idag,
- b. att relevanta uppgifter i sprutjournalerna skickas in till Kemikalieinspektionen som ska framställa statistiken och att ett statistikregister upprättas för det, eller
- c. att information som är relevant för statistikframställningen förs över direkt från ett tekniskt system enligt alternativ 4 till ett statistikregister, när användaren väljer eller åläggs att göra det.

---

²⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2379 av den 23 november 2022 om statistik över insatsvaror och produktion i jordbruket

Statistikframställan baserad på a) eller b) skulle öka den administrativa bördan både för användare och myndighet jämfört med c). En lösning enligt alternativ b) kan tänkas fungera med en liknande effektivitet som alternativ c), för de som använder kommersiella digitala tjänster som tar fram ett anpassat format för överföring till ett statistikregister. Andra användare som väljer egna lösningar kan behöva anpassa sin sprutjournalinformation när underlagen ska skickas över till ett statistikregister. Det kan komma att innebära ett administrativt merarbete för användarna som också kan medföra ökad administration för myndigheten om underlagens utformning varierar.

En statistikframställan baserad på information som dokumenteras i sprutjournaler förväntas ha betydande fördelar för en god kvalitet jämfört med enkätbaserad undersökning. Att kunna utgå ifrån ett nationellt system med obligatorisk inrapportering i linje med alternativ 4 bedömer vi skulle ge bästa och jämnaste kvaliteten i informationen/statistiken, om relevant information för statistik och övergripande uppföljning kan ta utgångspunkt från den insamlade informationen.

Den senaste statistikundersökningen kostade 4,2 miljoner kronor att genomföra (2021/2022). Nästa undersökning förväntas kosta ca 5 miljoner kronor och bortsett från inflation så skulle den förväntade kostnaden handla om minst 5 miljoner kronor per år från och med 2028. SCB ser det dock inte som möjligt att genomföra undersökningen som omfattar användning av växtskyddsmedel vissa år, nämligen 2028, 2031, 2034, eftersom de då genomför andra stora frivilliga undersökningar. Det förväntas inte vara möjligt att ha flera stora undersökningar samtidigt med tanke på uppgiftslämnarbördan.

Att analysera andra möjligheter för att framställa statistik som uppfyller krav enligt den nya statistikförordningen, SAIO, har behövt avgränsas från detta uppdrag. Hur en lösning kan se ut för ändamålsenliga statistikundersökningar som blir möjliga att genomföras årligen till en rimlig kostnad, behöver utvärderas separat.

6.3.3 Konsekvenser för Jordbruksverket

Oavsett vilken myndighet som utses som ansvarig för de uppgifter som föreslås i alternativ 1–4 kommer Jordbruksverket att behöva

- ge råd och annat användarstöd²⁵ till verksamheter inom jordbruks- och trädgårdsområdet,
- lämna information och svara på frågor om platsangivelse, grödor (EPPO-koder) och utvecklingsstadier inom sitt verksamhetsområde,

---

²⁵ Till exempel När behöver jag föra sprutjournal? Vart hittar jag regler om det? Vad behöver jag rapportera? m.m.)

- anpassa sina föreskrifter till genomförandeförordningen och ha fortsatt ansvar för föreskrifter om dokumentation av användningen av växtskyddsmedel som ska gälla i Sverige och som gäller utöver genomförandeförordningen.
- Jordbruksverket ansvarar i alternativ 3 och 4 för att tillhandahålla (utveckla och förvalta) tekniska lösningar som möjliggör att information som lantbrukarna registrerar i samband med stödansökan även kan användas av de yrkesmässiga användarna i samband med sprutjournalshantering.

6.3.4 Konsekvenser för andra centrala myndigheter

För andra myndigheter än Kemikalieinspektionen och Jordbruksverket bedöms inte något av alternativen innebära en betydande förändring av arbetsuppgift, eller ansvar, för genomförande enligt alternativen.

Det initiala arbetet för ansvarig myndighet, som omfattar att ta fram information om metod för platsangivelse, grödor/situation (EPPO-koder) och utvecklingsstadier för grödor, kommer också att kräva samordning med Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket och Trafikverket. Inget av de alternativ som presenteras kommer att ändra Skogsstyrelsens eller Naturvårdsverkets tillsynsvägledningsansvar. Man kan förutse ett ökat behov av rådgivning och användarstöd när genomförandeförordningen ska börja tillämpas den 1 januari 2026. Skogsstyrelsen behöver till exempel vara förberedd på att hantera frågor om platsangivelser och EPPO-koder för verksamheter inom skogsbruket. Naturvårdsverket behöver vara förberedd på att hantera motsvarande frågor inom andra verksamheter, till exempel golfbanor, parker och infrastruktur.

6.3.5 Kostnader för staten

De olika alternativen kommer innebära kostnader för staten att,

- tillhandahålla den information som åläggs medlemsstaterna att ta fram,
- eventuell utveckling av mall eller tekniskt system för sprutjournaler,
- förvaltning av lösning,
- löpande användarstöd för hur användarna förväntas leva upp till kraven.

Alla alternativ omfattar kostnad relaterat till att tillhandahålla den information som åläggs medlemsstaterna att ta fram enligt artikel 1.2 och 1.3 i genomförandeförordningen. Verksamhetskostnad för att ta fram grundläggande information och metod för platsangivelse uppskattas till under 300 000 kronor.

Alla alternativ förväntas omfatta kostnader relaterat till information och användarstöd för att beskriva vad de nya kraven för maskininläsningsbart format innebär. Men för alternativ 1 så uppskattas behov, och kostnad, för användarstöd

vara högre än alternativ 2. Skillnaden uppskattas till 30 procent högre för alternativ 1 då en sådan lösning ger minst vägledning för vad som förväntas av användarna i praktiken, och att även frågor från tillsynsperspektiv förväntas kunna bli fler. För alternativ 3 och 4 så förväntas behovet av användarstöd gällande sakfrågor minska men behov av stöd relaterat till det tekniska systemet öka. Första året som ett nytt tekniskt system tillhandahålls så kan det totala behovet av användarstöd (stöd i sakfrågor + stöd i tekniska frågor) förväntas vara likvärdigt som för alternativ 2, men efter första användningstillfällena så förväntas behov av tekniskt stöd minska. Kostnaden för användarstöd har uppskattats till ca 6 miljoner kronor första året för att sedan minska till 3,5 miljoner kronor år 2, och från år 3 och framåt handla om en årlig kostnad om 2 miljoner kronor.

Systemutvecklingskostnad blir endast aktuell för alternativ 3 och 4 och inte för alternativ 1 och 2, förutsatt att alternativ 2 endast omfattar att tillhandahålla en enklare mall och inte en digital lösning så som en app eller ett webbformulär. Möjlig lösning med app eller webbformulär beskrivs kort under rubrik för skalbarhet.

Den tekniska systemutvecklingskostnaden har beräknats till 20 miljoner kronor för alternativ 3 och 4. Då ingår en förstudie på 8 månader för prioritering och förankring med stöd av berörda aktörer. Förvaltningskostnaden för ett tekniskt system beräknas till 2 miljoner kronor.

De olika lösningsalternativen 1–4, skapar olika möjligheter att generera uppgifter för framtagning av statistik på ett effektivt sätt. Det har funnits krav att genomföra statistiska undersökningar vart femte år och rapportera in dessa resultat till EU. Nästa undersökning för det kommer att kosta omkring 5 miljoner kronor och genomförs 2026. För den kommer 4 miljoner kronor från EU för att täcka kostnader för det arbetet. Det är sista gången EU förväntas stå för delar av kostnaden för sådana undersökningar. Från 2028 så ska dessa undersökningar genomföras årligen och medlemsländerna förväntas skapa effektivare metoder och system som grund för dessa statistikundersökningar. Information i sprutjournaler i elektroniskt format förväntas kunna utgöra en effektivare grund. En grov uppskattning görs här att årliga statistikundersökningar med utgångspunkt från ett statistikregister handlar om 200 000 kronor till 1 miljon kronor. Finns ett tekniskt system enligt alternativ 4 så ger det förutsättningar att tekniskt sett föra över relevanta uppgifter för statistik till ett statistikregister. Även relevant funktionalitet och it-arkitektur för ett statistikregister kan kopieras från en lösning med ett

tekniskt system enligt alternativ 4. Detta gör att alternativ 4 ger förutsättningar för lägre årlig kostnad för statistikhantering från 2028 och framåt. Men förutsättningarna för ett framtida statistikregister och andra möjliga alternativa lösningar är inte utredda inom detta uppdrag.

Det kommer att innebära ökade kostnader för staten oavsett vilket lösningsalternativ som väljs för att leva upp till de nya kraven för journalföring samt kommande EU-krav för årliga statistikundersökningar. Det går inte att dra säkra slutsatser utifrån de kostnadsberäkningar som genomförts för vilket alternativ som långsiktigt blir ekonomiskt mest fördelaktigt för staten.

Mer detaljerade beskrivningar om kostnadsberäkningar ges i bilaga 2.

6.4 Konsekvenser för andra aktörer

Oavsett vilket alternativ som väljs så kan det få konsekvenser för andra aktörer. Andra aktörer kan vara de företag som idag tillhandahåller digitala tjänster som omfattar program för sprutjournalshandling, eller rådgivare vid till exempel hushållningssällskap eller andra motsvarande företag.

De som tillhandahåller digitala tjänster behöver modifiera sina befintliga system till att även omfatta de nya informationskraven i genomförandeförordningen. Med lösningsalternativ 1 och 2 så tillhandahåller inte Kemikalieinspektionen information om växtskyddsmedel och dess villkor i elektroniskt format. Det innebär ett större behov av manuellt arbete för programoperatörerna jämfört med alternativ 3 och 4. Arbete som då omfattar att lägga in information om växtskyddsmedlens nummer för godkännande, villkor för BBCH monografi och koppling EPPO-koder för gröda/situation. Tillhandahålls grundläggande information från myndigheterna i elektroniskt format, som ingår i förslagsalternativ 3 och 4, så skapas förutsättningar för en effektivare hantering för de som tillhandahåller digitala tjänster. Detta bedöms skapa förutsättningar för digitala tjänster med bättre kvalitet och lägre priser för slutanvändarna på sikt. Den information som tillkommer som en konsekvens av genomförandeförordningen är hantering av BBCH monografin och koppling till EPPO-koder för gröda/situation.

Programleverantörer kan även behöva anpassa funktion för export från programmen så att sprutjournaler kan tillhandahållas i ett format som uppfyller krav för elektroniskt format. Beroende på lösningsalternativ så kan krav omfatta ett specifikt standardiserat format som programoperatören behöver anpassa sin exporteringsfunktion för. Detta gäller för alternativ 4, men ett standardiserat format kan också komma att krävas även fast det inte blir obligatoriskt att föra över sprutjournalinformationen till ett nationellt myndighetsbaserat system.

De som utvecklar digitala tjänster för sprutjournalshantering skulle kunna få en ökad efterfrågan på sina produkter med framför allt alternativ 1, men även alternativ 2. Kommersiella program som inkluderar sprutjournalföring kan skapa stöd för planering och utvärdering av hela sin verksamhet och inte bara för att uppfylla användarnas obligatoriska dokumentationsbehov. Tillhandahåller en myndighet en teknisk lösning enligt alternativ 3 och 4, så förväntas en sådan tjänst främst vara ett alternativ för de som idag inte använder något av de befintliga kommersiella digitala tjänsterna för sprutjournalshantering. Bedömningen görs att ett myndighetsbaserat tekniskt system enligt alternativ 3 och 4 skulle kunna få konsekvenser för de som utvecklar digitala tjänster genom att minska efterfrågan på dessa tjänster mer än vad den sprutjournalapp gör, som Jordbruksverket tillhandahåller idag. Ett myndighetsbaserat alternativ kommer dock bara att täcka in delar som omfattar obligatoriska informationskrav och inte omfatta andra uppgifter som användarna är betjänta av att dokumentera och utvärdera.

För rådgivningsorganisationerna bedöms de nya kraven kunna orsaka fler frågor från yrkesmässiga användare gällande både informationskraven och format för sprutjournaler. Stöd från rådgivningsorganisationer och konsulter förväntas vara störst behov med alternativ 1 och minst för en lösning i enlighet med alternativ 3 och 4. Den tids- och kostnadsanalys som är genomförd för en lösning enligt alternativ 3 och 4 omfattar funktionalitet för rådgivande aktörer att skapa upp sprutjournaler som den yrkesmässiga användaren kan utgå ifrån eller verifiera genomförd användning utifrån. Rådgivande organisationer kommer utifrån det kunna använda ett anpassat verktyg för att vägleda kring efterlevnad av villkor och dokumentationskrav relaterat till användning av växtskyddsmedel.

6.5 Rättslig analys och författningsförslag

6.5.1 Allmänna utgångspunkter

Alla krav som innebär att någon ska registrera uppgifter i ett visst format eller föra ett register kräver stöd i författning. Artikel 67 i EU:s växtskyddsmedelsförordning och genomförandeförordningen innehåller krav på att yrkesmässiga användare av växtskyddsmedel ska registrera sin användning.

En skyldighet för en enskild att lämna uppgifter till en myndighet ska också vara författningsreglerad. Information i sprutjournalerna ska på begäran göras tillgänglig för den behöriga myndigheten som är den kommunala tillsynsmyndigheten.²⁶ I vissa fall kan det i stället vara länsstyrelsen.²⁷ Vidare har tredje part rätt att ta del av

---

²⁶ 2 kap. 6 § förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel (bekämpningsmedelsförordningen) och 2 kap. 31 § 5 miljötillsynsförordningen (2011:13).

²⁷ 2 kap. 30 a § miljötillsynsförordningen (2011:13).

uppgifter som finns i sprutjournalen och ska då vända sig till den behöriga myndigheten som ska begära in informationen från den som för journalen.²⁸ Kemikalieinspektionen bedömer att andra myndigheter inte är tredje parter. Inget av alternativen som föreslås innebär något krav på utlämnande till någon part utöver detta. Det behövs därför inga författningsändringar i den frågan.

Om en myndighet har åtkomst till uppgifter i sprutjournaler innebär det att ett register skapas hos myndigheten. En myndighet ska ha stöd i författning för sina register. Förslag som innebär att tillsyns- eller statistikmyndigheter ska föra register med uppgifter som hämtats från sprutjournalerna, till exempel som underlag för statistikframställning enligt SAIO, skulle alltså kräva författningsändringar. En utgångspunkt vid införandet av sådana register är att krav på att föra register och lämna uppgifter till myndigheter kan ses som en inskränkning i den enskildes grundlagsskyddade egendomsskydd och näringsfrihet. Inskränkningar i dessa rättigheter ska tillgodose angelägna allmänna intressen och vara proportionerliga.

Om ett myndighetsregister skapas uppstår allmänna handlingar som allmänheten har rätt att ta del av enligt offentlighetsprincipen i den utsträckningen uppgifter i handlingarna inte omfattas av sekretess. Det finns bestämmelser som bryter sekretess. Exempelvis innebär reglerna om allmänhetens rätt att ta del av miljöinformation²⁹ att en myndighet som har ett register över användningen av växtskyddsmedel i många fall är skyldig att lämna ut uppgifter om sådan användning om någon begär det, trots att de omfattas av till exempel bestämmelser om tillsyns- eller statistiksekretess. Det är därvid av betydelse att enligt EU-domstolens praxis är vissa uppgifter om användning av växtskyddsmedel att anse som uppgifter om utsläpp till miljön. För sådana uppgifter är huvudregeln att sekretessen bryts.

Ytterligare frågor som behöver uppmärksammas vid inrättandet av ett myndighetsregister är bland annat behandlingen av personuppgifter, informationssäkerhet och säkerhetsskydd.

Dock innebär inget av de alternativ som föreslås nu att en myndighet ska inrätta ett register. De ovan nämnda frågorna om myndighetsregister behöver således inte utredas här.

---

²⁸ Artikel 67.1 andra stycket i EU:s växtskyddsmedelsförordning och 2 kap. 7 § bekämpningsmedelsförordningen.

²⁹ Se 10 kap. 3 § OSL och Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/4/EG av den 28 januari 2003 om allmänhetens tillgång till miljöinformation och om upphävande av rådets direktiv 90/313/EEG som genomför Århuskonventionen.

Jordbruksverket har med stöd av 2 kap 57 § bekämpningsmedelsförordningen meddelat föreskrifter om dokumentation vid spridning av växtskyddsmedel. Föreskrifterna behöver anpassas till genomförandeförordningen. Bemyndigandet kan också behöva ändras. Dessa ändringar behöver genomföras oavsett hur man löser frågan om format för sprutjournalerna och vi anser att den frågan ligger utanför uppdraget. Vi lämnar därför inga förslag till författningsändringar i den delen.

Kemikalieinspektionen gör följande rättsliga bedömning av de olika alternativen. Förslag till författningsändringar framgår av bilaga 1.

6.5.2 Förslag till författningsändringar

Oavsett vilket alternativ som väljs kommer användarna att behöva råd och stöd i frågor om hur sprutjournalerna ska föras. Alla myndigheter är skyldiga att hjälpa enskilda på ett smidigt och enkelt sätt. Det följer av serviceskyldigheten enligt 6 § förvaltningslagen (2017:900). Frågor som rör sprutjournaler ingår dock i uppdraget för flera myndigheter och det kan därför vara svårt för en användare att veta vilken myndighet som kan svara på frågor. Exempelvis har Jordbruksverket, Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket ansvar för tillsynsvägledning i fråga om yrkesmässig användning av växtskyddsmedel. Statens jordbruksverks ansvar gäller verksamheter inom jordbruks- och trädgårdsområdet. Skogsstyrelsens ansvarar för frågor som rör skogsbruk och Naturvårdsverket ska ge tillsynsvägledning i frågor som rör övriga verksamheter. Det kan även nämnas att Kemikalieinspektionen har ansvar för tillsynsvägledning i fråga om annan än yrkesmässig användning av kemiska produkter. För att göra det tydligt för användarna vart de kan vända sig har vi övervägt att föreslå en bestämmelse som pekar ut vissa myndigheter som ansvariga för att ge råd och stöd till användarna, men har kommit till slutsatsen att en sådan bestämmelse inte är nödvändig. Om man vill underlätta för användaren kan man i stället ha ett system med ”en väg in” för alla frågor som rör sprutjournaler, se kapitel 5.5.

Platsen för ett område eller en anläggning ska enligt bilagan till genomförandeförordningen anges i sprutjournalen. Om platsen inte kan identifieras i en ansökan om jordbruksstöd ska medlemsstaterna förse användarna med lämpliga identifieringsmetoder (artikel 1.2). Vidare ska medlemsstaterna ge användarna information på svenska om grödornas namn, EPPO-koderna och grödornas utvecklingsstadier i enlighet med BBCH:s monografi (artikel 1.3). Vi föreslår att ansvaret för att fullgöra dessa skyldigheter samlas hos en myndighet. Eftersom medlemsstaterna är skyldiga att uppfylla artikel 1.2 och 1.3 anser vi att myndigheten bör utses i författning. Vi föreslår därför att det införs en

bestämmelse i bekämpningsmedelsförordningen där ansvaret enligt artikel 1.2 och 1.3 ges till en myndighet.

Vidare bedömer vi att inget av alternativen motiverar att ansvaret som behörig myndighet eller samordnande myndighet enligt EU:s växtskyddsmedelsförordning ska förändras.

6.5.2.1 Alternativ 1

Enligt alternativ 1 ska inte någon myndighet vidta fler åtgärder än att tillhandahålla information enligt artikel 1.2 och 1.3 i genomförandeförordningen. Alternativ 1 kräver inga ändringar i författning utöver vad som nämnts ovan.

6.5.2.2 Alternativ 2

Enligt alternativ 2 ska en myndighet ta fram ett maskinläsbart format för sprutjournalerna. Vi bedömer att det inte är nödvändigt att författningsreglera ansvaret för den uppgiften, men föreslår för tydlighetens skull att även det ansvaret regleras i en bestämmelse i bekämpningsmedelsförordningen.

6.5.2.3 Alternativ 3

I alternativ 3 förslås ett tekniskt system som ska utvecklas och förvaltas av en myndighet. Vi föreslår därför även en bestämmelse som reglerar det ansvaret i bekämpningsmedelsförordningen. Där ingår även teknisk support.

Kemikalieinspektionen anser att det uppdraget bör författningsregleras, bland annat för att det ska vara tydligt att det endast omfattar teknisk bearbetning och teknisk lagring. Det är alltså inte fråga om att inrätta ett myndighetsregister.

Om ett register finns hos en myndighet endast som ett led i en teknisk bearbetning eller teknisk lagring för någon annans räkning anses det inte som allmän handling hos den myndigheten (2 kap. 13 § första stycket tryckfrihetsförordningen). Det innebär att användarnas sprutjournaler inte kommer att vara allmänna handlingar hos myndigheten eftersom man där enbart förvaltar registret för användarnas räkning utan att uppgifterna används i verksamheten. Myndighetens personal har inte åtkomst till innehållet i sprutjournalerna annat än för teknisk support. Sprutjournalerna omfattas då inte av offentlighetsprincipen och kan inte begäras ut från den myndigheten. Personalen hos myndigheten har tystnadsplikt och får inte röja uppgifter om användarnas personliga eller ekonomiska förhållanden då absolut sekretess gäller för sådana uppgifter enligt 40 kap. 5 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Det finns dock alltid en möjlighet för allmänheten att vända sig till den myndighet som har tillsyn över en användare med en begäran om att få ta del av uppgifter i användarens sprutjournal. När tillsynsmyndigheten har fått uppgifterna från

användaren görs en sekretessprövning för att avgöra vilka uppgifter som kan lämnas ut till den som har begärt att få ta del av dem.

Användarna är enligt förordning (EU) 2016/679³⁰, EU:s allmänna dataskyddsförordning, personuppgiftsansvariga för sin behandling av personuppgifter i sprutjournalerna. Den ansvariga myndigheten kommer att vara personuppgiftsbiträde. Förhållandena mellan de personuppgiftsansvariga och personuppgiftsbiträdet ska regleras i ett personuppgiftsbiträdesavtal. Den ansvariga myndigheten bör ta fram en mall för personuppgiftsbiträdesavtalet.

6.5.2.4 Alternativ 4

Alternativ 4 skiljer sig från alternativ 3 genom att användarna ska vara skyldiga att använda det tekniska systemet för att föra sina sprutjournaler. Förutom de ändringar som föreslås i alternativ 3 föreslås därför att det i bekämpningsmedelsförordningen införs en bestämmelse som reglerar den skyldigheten.

Det tekniska systemet kommer även att omfatta andra delar än sprutjournalerna, till exempel verktyg som ger stöd i planeringen av användning av växtskyddsmedel. Dessa delar ska vara frivilliga att använda.

6.6 Konsekvenser för miljön och människors hälsa

Under skäl 3 i ingressen i genomförandeförordningen framgår att de förändringar som införs syftar till att uppnå målen i EU:s jord till bord-strategi, för ett rättvisare, hälsosammare och miljövänligare livsmedelssystem. De villkor och krav som gäller vid användning av växtskyddsmedel finns för att skydda miljön och människors hälsa. En ökad kravefterlevnad förväntas därmed ge en positiv effekt för miljön och människors hälsa. Tekniska systemlösningar har potential att göra regelefterlevnad mer effektiv och lättare att leva upp till i praktiken, jämfört med att hämta in information från olika källor som ges på olika platser i format som saknar standardisering och stöd för återkoppling.

En lösning enligt alternativ 3 och 4, har potential att utgöra ett effektivare verktyg än lösningar enligt alternativ 1 och 2, för att bidra till målen i jord till bord-strategin, samt arbetet med Sveriges nationella miljömål Giftfri miljö.

Att skapa förutsättningar för att kunna följa användning av växtskyddsmedel med innehåll av särskilt farliga ämnen och andra ämnen med negativa miljö- och

---

³⁰ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

hälsoegenskaper ligger i linje med ett av etappmålen för Giftfri miljö 2030. Det är relevant att alla enskilda användare har förutsättningar att följa sin egen användning och utveckling över tid, men även att det går att göra samlade utvärderingar för användningen i Sverige.

6.7 Skalbarhet

Vi har valt att beskriva fyra olika alternativ som skiljer sig principiellt. Det finns fler möjliga alternativ som tar utgångspunkt ifrån motsvarande principiella grund, men med olika ambitionsnivå. Alternativen kan anpassas i syfte att ta fram en lösning till lägsta möjliga investeringskostnad eller i syfte att göra det så användarvänligt som möjligt. Nedan beskrivs några aspekter relaterat till skalbarhet och övergripande konsekvenser relaterat till det.

En grundläggande mall enligt alternativ 2 skulle också kunna fyllas i med en applikation i telefonen i likhet med idag (Jordbruksverkets app Sprutjournal), eller ett webbformulär, eller annan digital lösning för att fylla i informationen. Det principiella med alternativ 2 är att det inte är en lösning för att spara sprutjournaler i ett system som en myndighet tillhandahåller, utan sprutjournalerna sparas hos användarna på den dator eller enhet som de använder. Lösningen innebär inte att en myndighet lagrar någon information centralt. Det blir upp till användaren att skapa reservplan för att säkerställa att informationen sparas under tre år om den enhet som informationen lagras på slutar fungera. Skapas en applikation eller annan digital lösning så kan stödfunktioner byggas in för att anpassa information utifrån användarens aktuella förutsättningar. Ska det vara möjligt så kan sådan funktionalitet behöva vara planerad för från början, för att det tekniskt ska vara möjligt att genomföra.

Jordbruksverkets nuvarande applikation för sprutjournaler, behöver byggas om för att åtgärda kända brister och utvecklas inför nya krav om det ska vara ett alternativ för att generera ett underlag som uppfyller krav för maskininläsningsbart format. Det finns inte någon uppskattad kostnad eller avsatta medel för det.

Att utveckla en digital lösning så att information från Kemikalieinspektionens bekämpningsregister kan hämtas in digitalt som öppna data, är en åtgärd som skulle underlätta för marknaden att tillhandahålla digitala lösningar för sprutjournalshantering. Att en digital lösning för detta är utbyggd är en förutsättning för alternativ 3 och 4, men det skulle också vara till nytta för dem som idag erbjuder digitala tjänster med program för sprutjournalshantering. Det har funnits planer sedan tidigare på att Kemikalieinspektionen ska ta fram en digital lösning för att kunna tillhandahålla information som ges i bekämpningsmedelsregistret som öppna data i maskininläsningsbart format. Det

har dock inte varit möjligt att genomföra utifrån myndighetens ekonomiska förutsättningar och behov av prioriteringar. Kostnaden för att slutföra det arbetet är uppskattat till 1 600 000 kronor. Detta är ett arbete som inte är beroende av de lösningsalternativ som presenteras här, men som blir en förutsättning för att kunna genomföra en lösning enligt alternativ 3 och 4. Kostnaden för att slutföra projekt för öppna data relaterat till information i bekämpningsmedelsregistret är inräknat i utvecklingskostnaden för alternativ 3 och 4, men inte för alternativ 1 och 2 då de alternativen inte är beroende av en sådan lösning. Det skulle dock underlätta för marknaden, och indirekt för användarna, om projektet kan genomföras oavsett lösningsalternativ 1–4.

Utgångspunkten för ett tekniskt system enligt alternativ 3 och 4 har varit att skapa ett system som är lätt att använda och gör det lätt för användaren att göra rätt. För de kostnadsberäkningar som genomförts för ett sådant system har funktioner för att underlätta för användarna tagits med som inte behöver ses som en grundförutsättning, utan som en anpassning till att olika användare kommer ha olika behov och förutsättningar. Exempelvis har kostnader för att bygga stödfunktionalitet i ett planeringsstadium tagits med. Det kan handla om att ge automatisk återkoppling till användaren om vilken tillåten maximal dos som får användas om de anger ett visst växtskyddsmedel, eller att anpassat skyddsavstånd till vattendrag behöver beräknas och ge länk till vägledning för hur det beräknas för villkor och förutsättningar där det blir aktuellt. Sådana funktioner kan vara till hjälp för att göra rätt från början men är inte ett krav utifrån dokumentationskraven enligt artikel 67 i EU:s växtskyddsmedelsförordning och genomförandeförordningen. Vilka krav som skulle vara mest prioriterade utifrån användarperspektiv respektive tillsynsperspektiv skulle behöva förankras med berörda aktörer. För alternativ 3 och 4 så föreslås en förstudie för att ge så bra förutsättningar som möjligt för utveckling av en ändamålsenlig slutgiltig lösning. Det är möjligt att skala ned ambitionsnivå för en lösning enligt alternativ 3 och 4 och bara prioritera funktionalitet för att uppfylla direkta dokumentationskrav. Det kan vara möjligt att halvera utvecklingskostnaden för ett tekniskt system, men då kommer möjligheterna att skapa ett system som upplevs som användarvänligt att minska betydligt. Funktionalitet som underlättar för användarna att göra rätt, det vill säga få tillgång till anpassad information om villkor och regler, behöver nödvändigtvis inte vara med från början. För att kunna välja en anpassad teknisk grundlösning är det dock relevant att redan från start göra en analys av eventuell framtida funktionalitet som kan komma att bli aktuell.

6.8 Tidsaspekter och behov av informationsinsatser

Genomförandeförordningen ska tillämpas från och med den 1 januari 2026. Då ska alla yrkesmässiga användare föra sin sprutjournal i elektroniskt format och en myndighet ska

- förse de yrkesmässiga användarna med lämpliga alternativa identifieringsmetoder av plats för de som inte ansökt om jordbruksstöd,
- tillhandahålla information på svenska om EPPO koder för grödor, respektive vilken situation man använder växtskyddsmedel för,
- tillhandahålla information om hur grödors utvecklingsstadier ska registreras i sprutjournaler (BBCH monografin).

De yrkesmässiga användarna behöver ha med information om plats, EPPO-koder och BBCH-nummer i sina sprutjournaler utifrån den beskrivning som utsedd myndighet anger.

Minsta möjliga åtgärd som krävs för att Sverige ska kunna anses uppfylla kraven i genomförandeförordningen till januari 2026 är en lösning i linje med alternativ 1. En sådan lösning skulle innebära behov av informationsinsatser för att förklara vad de uppdaterade kraven innebär i praktiken. För dem som idag inte använder något kommersiellt program som stöd för att uppfylla kraven, så skulle det kunna innebära ett betydande behov av användarstöd, förutsatt att det inte ställs bindande krav på att yrkesmässiga användare måste använda ett kommersiellt program som ger stöd för att uppfylla kraven.

Det finns inte något i alternativ 1 som hindrar en senare utveckling av lösning i enlighet med alternativ 2–4. Alternativ 2, att erbjuda en enklare digital mall för användare som inte vill köpa en kommersiell digital lösning, kan också vara på plats till januari 2026. En sådan lösning med en enklare digital mall skulle kunna betraktas som att minimikraven enligt genomförandeförordningen kan uppfyllas, men en sådan lösning förväntas inte ge de effektiviseringsvinster som en fullt utbyggd digital lösning kan förväntas erbjuda. En lösning enligt alternativ 2 kan betraktas som en temporär lösning för att underlätta något för användarna, men det förväntas inte vara en lösning som kan användas som grund för att effektivisera för tillsyn eller utgöra en grund för en långsiktig bra lösning för årlig statistikframtagning.

Att utveckla ett myndighetsbaserat tekniskt system som kan förväntas göra det lätt för användarna att göra rätt är inte möjligt att få på plats till januari 2026. Den analys för tids- och kostnadsuppskattning som är genomförd inom detta uppdrag har resulterat i en uppskattning av utvecklingstid på ca 2 år för att utveckla ett

tekniskt system enligt alternativ 3 och 4. Den tiden omfattar en förstudie för att kunna fånga upp praktiska inspel från intressenter/användare samt tid för teknisk utveckling av systemet. Tid för upphandling av en systemutveckling tillkommer och uppskattas till ca 6 månader.

6.9 Sammanställning av för- och nackdelar med de olika alternativen

6.9.1 Alternativ 1 – miniminivå

Alternativ 1 är det alternativ som gör det minst enkelt för användarna att göra rätt. Det är det alternativ som ökar den administrativa bördan mest för användarna. För tillsynsmyndigheterna så förväntas inga betydande konsekvenser jämfört med idag. Det är kostnadsmässigt det billigaste alternativet att upprätta och förvalta, men kan innebära större kostnader för användarstöd. De som utvecklar digitala tjänster för sprutjournalshandling skulle kunna få en ökad efterfrågan på sina produkter med en lösning enligt alternativ 1, men de skulle samtidigt få mer information att hantera manuellt då alternativet inte inkluderar lösning för att hämta ytterligare information om villkor som öppna data. Även för rådgivningsorganisationerna bedöms de nya kraven kunna orsaka fler frågor från yrkesmässiga användare jämfört med de andra alternativen. Alternativ 1 är inte någon lösning som ger förutsättningar för betydande förenklad inhämtning av uppgifter för statistik jämfört med idag.

6.9.2 Alternativ 2 – Tillhandahålla grundläggande mall

Alternativ 2 är ett alternativ som kommer att kunna göra det enklare för användarna att göra rätt jämfört med alternativ 1, men det är en viss försämring jämfört med den tjänst som myndigheter tillhandahåller idag (Jordbruksverkets app Sprutjournal). För tillsynsmyndigheterna förväntas inga betydande konsekvenser jämfört med idag. För staten är det också en mycket låg kostnad för framtagande och förvaltning, förutsatt att det bara erbjuds en mall för nedladdning och inte kostnader för insamling och framställning av statistik tas med. Ska en motsvarande nivå med stödtjänst för sprutjournalshandling erbjudas som idag, så blir det en kostnad att bygga om eller ta fram en ny app eller liknande lösning som motsvarar den nivån. För företag som erbjuder digitala tjänster så kommer alternativet att innebära ytterligare arbetet för inhämtning av data från bekämpningsmedelsregistret. Ytterligare information (BBCH monografin och EPPO koder) ska vara med, och alternativet omfattar inte lösning för att hämta information om villkor som öppna data. Det är inte något alternativ som ger förutsättningar för betydande förenklad inhämtning av uppgifter för statistik jämfört med idag.

6.9.3 Alternativ 3 – Tekniskt system frivilligt att använda

Alternativ 3 är det alternativ som kommer kunna ge bäst förutsättningar för användarna att göra rätt på ett effektivare sätt jämfört med alternativ 1 och 2. Då systemet är frivilligt att använda så förväntas inga betydande konsekvenser jämfört med idag för tillsynsmyndigheterna, men om det får en bred användning kan inbyggda stödfunktioner för tillsyn vara till större hjälp. Att ta fram, förvalta och ge teknisk support för ett system medför betydligt högre kostnader för staten än en mall enligt alternativ 2, om inte kostnader för statistikinsamling och framställning vägs in. Ett användarvänligt system förväntas dock bidra till ett lägre behov av användarstöd för sakfrågorna och bättre kvalitet i uppgifterna. Alternativet omfattar också utveckling av befintliga system som kommer att kunna effektivisera inhämtning av data från bekämpningsmedelsregistret för företag som erbjuder digitala tjänster, eftersom informationen kan hämtas maskinläsbart. För inhämtning av underlag för statistik kan systemet göra överföring till ett kommande statistikregister mer effektivt än alternativ 1 och 2, men då systemet är frivilligt att använda så är effektivitetsfördelarna beroende av antalet användare.

6.9.4 Alternativ 4 – Tekniskt system obligatoriskt att använda

Alternativ 4 skapar samma förutsättningar som alternativ 3 för de användare som inte använder sig av andra digitala tjänster. För de som använder andra digitala tjänster kommer det kunna bli ett extra moment att hantera överföring till det obligatoriska systemet. Till skillnad från alternativ 3 tillhandahålls sprutjournalerna i ett enhetligt format för tillsyn. Det enhetliga formatet och de inbyggda stödfunktionerna kan skapa förutsättningar för att effektivisera tillsynsarbetet. Alternativet har motsvarande utvecklings- och förvaltningskostnader som alternativ 3. Andra aktörer som erbjuder digitala tjänster kommer att behöva skapa en lösning för inrapportering av användarnas sprutjournaler till det obligatoriska systemet. Det här alternativet ger förutsättningar för en enkel överföring av underlag för statistik till ett kommande statistikregister. Detta förväntas medföra möjlighet att statistik kan framställas med högre kvalitet och till lägre kostnad jämfört med de förutsättningar som de andra alternativen ger.

7. Förslag på ansvarig myndighet

7.1 Kemikalieinspektionen förslag på ansvarig myndighet

Kemikalieinspektionen föreslår att Jordbruksverket ges ansvar för det eller de lösningsalternativ som beslutas om av skäl som vi redogör närmare för nedan. Utgångspunkten är att nödvändiga resurser då tilldelas myndigheten i den omfattning som uppgiften kräver.

Kemikalieinspektionen bedömer att Jordbruksverket är den myndighet som är bäst lämpad för att ansvara för att tillhandahålla en mall eller ett system som stöd för dokumentation av användningen av växtskyddsmedel. Kartläggningen som gjorts inom uppdraget visar att 90 procent av användarna av växtskyddsmedel är kopplade till lantbruket. Det är viktigt att systemet blir enkelt att använda. Vår bedömning är att Jordbruksverket har stor kunskap och förståelse för de behov och problemställningar som lantbrukare ställs inför och därför bäst kan utveckla ett sådant system utifrån lantbrukarnas situation. Jordbruksverket känner också väl till övriga system som lantbrukarna använder och matar in uppgifter till systemen. Därmed har Jordbruksverket en bättre överblick än Kemikalieinspektionen över de olika system som lantbrukarna möter i sin vardag. Jordbruksverket har också ett stort ansvar för behörighetsutbildning till yrkesmässiga användare av växtskyddsmedel. Utbildningsansvaret omfattar flera sektorer utöver jordbrukssektorn, bland annat användning inom skogsbruk, parkskötsel, och idrotts- och fritidsanläggningar, och användning på vägområden och banvallar. Det är praktiskt rimligt att det är en myndighet som hanterar utbildningsansvaret för flera sektorer. Motsvarande bör vara rimligt även för användarstöd i form av mall eller systemlösning för sprutjournalshantering.

Kemikalieinspektionen har visserligen ett övergripande ansvar för kemikalier och varor och deras hälso- och miljörisker men det arbetar myndigheten främst med genom förebyggande kontroll av kemikalier innan dessa släpps ut på marknaden. Kemikalieinspektionen prövar till exempel ansökningar om godkännanden av växtskyddsmedel innan dessa släpps ut på marknaden. Ansvaret för de flesta frågor relaterade till olika användningar av kemikalier fördelas på en rad olika myndigheter (Boverket, Läkemedelsverket, Livsmedelsverket, Naturvårdsverket med flera). Kemikalieinspektionen samlar in delar av denna information från olika myndigheter, till exempel inom ramen för uppföljningen av miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö.

Kemikalieinspektionen är samordnande och behörig myndighet för EU:s växtskyddsmedelsförordning medan de kommunala tillsynsmyndigheterna och länsstyrelserna är behöriga myndigheter enligt artikel 67. I dagsläget är det inga andra myndigheter än tillsynsmyndigheterna som har rätt att ta del av uppgifterna i sprutjournalerna. Att Kemikalieinspektionen är behörig myndighet för förordningen innebär alltså inte i sig att Kemikalieinspektionen är bättre lämpad att ansvara för den typ av system som krävs enligt artikel 67. Det är inte heller ovanligt att ansvaret för en EU-förordning delas mellan myndigheter.

Varken Kemikalieinspektionen eller Jordbruksverket har något operativt tillsynsansvar över användningen av växtskyddsmedel. Däremot är Jordbruksverket tillsynsvägledande myndighet för frågor inom jordbruk och trädgårdsbruk. Tillsynsvägledning gällande yrkesmässig användning av växtskyddsmedel ligger därmed inom Jordbruksverkets ansvarsområde. Kemikalieinspektionens ansvar för tillsynsvägledning gäller annan än yrkesmässig användning av kemiska produkter.

Jordbruksverket är också den myndighet som får meddela föreskrifter om dokumentation vid spridning av växtskyddsmedel. Sedan tidigare tillhandahåller Jordbruksverket en mall/app för sprutjournaler till användarna. Nuvarande app kan dock inte användas för att vidarerapportera uppgifter i elektroniskt format och behöver även uppdateras med vissa informationsfält för att omfatta kraven i genomförandeförordningen.

Hittills har uppgifter om användningen av växtskyddsmedel samlats in vart femte år av Statistikmyndigheten SCB, på uppdrag av Kemikalieinspektionen. Uppgifterna ligger till grund för Sveriges officiella statistik. För samtliga andra områden än växtskyddsmedel är det andra myndigheter som ansvarar för att ta fram denna information. Utifrån juridiska aspekter så behöver ett statistikregister vara skilt från ett användarregister. Det kan finnas fördelar med att hålla ihop ansvaret för att tillhandahålla ett tekniskt system för sprutjournaler och ett eventuellt kommande statistikregister. Det skulle därför kunna vara lämpligt att ansvaret för statistiken om användningen av växtskyddsmedel inom jordbruket flyttades från Kemikalieinspektionen. Men det är svårt att se någon fördel för användarna och inom det här uppdraget har vi inte tagit fram något förslag på hur ansvaret för statistiken ska hanteras. Den frågan behöver utredas separat.

Vi bedömer att det inte finns några rättsliga argument för att ansvaret för ett format eller system ska hamna hos Kemikalieinspektionen eller Jordbruksverket. Vi bedömer att de förslag till författningsändringar som lämnas i rapporten inte

innebär att det krävs några andra ändringar i bestämmelser som rör till exempel behörig myndighet, föreskriftsrätt eller tillsynsvägledning. Det ansvaret bör vara oförändrat.

7.2 Jordbruksverkets förslag på ansvarig myndighet

Jordbruksverket delar inte Kemikalieinspektionen uppfattning att Jordbruksverket är mest lämpad att hantera ett system för digital dokumentation utifrån motiveringen att uppgiften bör ligga på den myndighet som har kontakt med störst målgrupp. Jordbruksverket menar att det finns flera andra skäl och förutsättningar att ta hänsyn till som väger tyngre.

Ur ett juridiskt perspektiv är det inget som tydligt pekar på var en sådan här uppgift bör ha sin hemvist. Men, utifrån Kemikalieinspektionens generella ansvar i enlighet med EU:s förordning (EG) 1107/2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel samt som Sveriges förvaltningsmyndighet inom kemikalieområdet anser Jordbruksverket att detta är en tydlig uppgift för Kemikalieinspektionen.

Kemikalieinspektionen har, likt Jordbruksverket, en nära anknytning till användarna och användningen av växtskyddsmedel. I sina godkännanden av produkter ställer exempelvis Kemikalieinspektionen ofta villkor för användning som innebär att den så kallade Hjälpredan (Hjälpreda vid bestämning av skyddsavstånd) ska användas. Kemikalieinspektionen har sedan mitten av 2024 tagit över ansvaret för denna. Hjälpredan är ett verktyg som hjälper användare att hantera aktuellt växtskyddsmedel i förhållande till omgivande miljö. Anpassningar i användningen utifrån Hjälpredan ska dokumenteras. De villkor för användning som Kemikalieinspektionen ställer i sina produktgodkännanden är även i övrigt nära kopplade till den vägledning som myndigheten ger till alla användarkategorier. Frågor inom området besvarar Kemikalieinspektionen via ”Frågor och svar om växtskyddsmedel” på sin webbplats eller direkt per telefon.

Utöver det ansvar som regleras i lagstiftningen ovan har Kemikalieinspektionen ett utpekat ansvar som miljömålsansvarig myndighet för miljömålet Giffri miljö. Där är användningen av växtskyddsmedel en viktig parameter och Kemikalieinspektionen följer bland annat upp åtgärder vad gäller minskad användning av växtskyddsmedel respektive biocidprodukter med särskilt farliga egenskaper.

Kemikalieinspektionen är Sveriges statistikansvariga myndighet vad gäller försäljning och användning av kemikalier, vilket inkluderar bekämpningsmedel. I arbetet med uppdraget har redovisningen av statistik till EU diskuterats då det har nära koppling till den dataregistrering som uppdraget omfattar. Det är i uppdraget inte utrett hur de data som kommer genereras av användarnas digitala registreringar kan bli möjliga att använda för statistiska ändamål. Men, för att rapporteringen av statistik i framtiden ska kunna ske på ett kostnadseffektivt sätt är en viktig förutsättning för det att den statistikansvariga myndigheten råder över systemet för dessa data.

Det är riktigt att användarna av växtskyddsmedel till stor del (ca 90 procent) utgörs av användare inom jordbruk- och trädgårdsområdet. Jordbruksverket har idag föreskrifter om hur yrkesmässiga användare av växtskyddsmedel ska uppfylla kraven i artikel 67.1 i förordning (EG) nr 1107/2009. När nya krav börjar gälla, den 1 januari 2026, behöver dessa vara upphävda för att undvika dubbelreglering. Dagens föreskriftsansvar bör därför inte ha någon påverkan i bedömningen att Jordbruksverket skulle ses som bäst lämpat för kommande krav. Utifrån 2 kap. 4 § förordningen om bekämpningsmedel bör det ses över vilket ansvar Kemikalieinspektionen har i detta sammanhang.

Det är flera centrala myndigheter som har ansvar i frågor som berör växtskyddsmedel beroende på användningsområde och användargrupper (t.ex. jordbruk, skog, fritidsanläggningar och infrastruktur). För att underlätta för dessa olika grupper är det naturligt att Kemikalieinspektionen, med sitt övergripande uppdrag som förvaltningsmyndighet inom kemikalieområdet, blir myndigheten för ett samordnat system för digital dokumentation av växtskyddsmedelsanvändning.

Jordbruksverket och andra berörda myndigheter, som Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och Trafikverket, kommer att behöva samarbeta med Kemikalieinspektionen i framtagna och införande oavsett hur ett framtida system kommer att se ut. Det gäller it-teknik, information till rådgivare/företag och användare samt vägledning till de som ska utöva tillsyn.

8. Slutsatser och rekommendation

Kemikalieinspektionen fick i uppdrag av regeringen att i samarbete med Jordbruksverket ta fram förslag på olika alternativ för att i praktiken genomföra artikel 67 i EU:s växtskyddsmedelsförordning. Förordningen ställer krav på att alla som yrkesmässigt använder växtskyddsmedel ska föra journal över den användning man gör i sin verksamhet. Dessa journaler ska från och med 1 januari 2026 föras i elektroniskt format och innehålla vissa specificerade uppgifter, så som vilket växtskyddsmedel, använd dos, platsinformation med mera.

Det är flera länder i Norden och Baltikum som har, eller är på gång att utveckla någon typ av system för sprutjournaler. Vi kan dock inte se några samarbetsvinster kring utveckling av ett system, då de flesta har kommit betydligt längre i sitt utvecklingsarbete än vi i Sverige och förutsättningarna för respektive land delvis skiljer sig åt.

Uppskattningsvis minst 50 procent av de som använder växtskyddsmedel i Sverige använder idag kommersiella program för sin sprutjournalshantering. Denna typ av program kan också omfatta fler delar än de uppgifter som är obligatoriska att föra i en sprutjournal. Vi bedömer att det är viktigt att ett framtida nationellt system för sprutjournalshantering också skapar förutsättningar för att man som yrkesmässig användare av växtskyddsmedel ska kunna använda program som finns på marknaden. För att uppnå detta är det viktigt att information som ges i Kemikalieinspektionens bekämpningsmedelsregister över vilka produkter som är godkända att använda, och dess villkor för användning, kan hämtas i elektroniskt format som öppna data. Även information om EPPO-koder för grödor respektive vilken situation man använder växtskyddsmedel för, behöver kunna hämtas som öppna data. Kostnaden för att genomföra det ligger med i beräkningarna för alternativ 3 och 4, men inte i alternativ 1 och 2.

Det kommer att krävas en ökad resursåtgång för staten, oavsett alternativ på lösning. Detta för att leva upp till de nya EU-kraven för journalföring. Utifrån de kostnadsberäkningar som genomförts går det inte att dra några säkra slutsatser om vilket alternativ som blir ekonomiskt mest fördelaktigt på lång sikt. Initialt skulle det dock krävas en ekonomisk satsning om cirka 20 miljoner kronor mer för utveckling av ett tekniskt system enligt alternativ 3 och 4 jämfört med alternativ 1 och 2.

Det huvudsakliga syftet med reglerna om att föra sprutjournaler är att göra tillsynen av användningen så effektiv som möjligt, både ur ett myndighets- respektive användarperspektiv. Ett standardiserat format för sprutjournaler, såsom

alternativ 4 föreslår, förväntas kunna öka effektiviteten i tillsynen och minska andelen sprutjournaler med oavsiktliga fel. De ekonomiska konsekvenserna av det har vi inte försökt kvantifiera inom ramen för detta uppdrag.

Från 2028 kommer statistikundersökningar för användningen av växtskyddsmedel inom jordbrukssektorn att behöva rapporteras till EU varje år. Det innebär att Sverige behöver hitta ett sätt att ta fram statistikunderlag som möter de nya kraven. Hur en lösning kan se ut för ändamålsenliga statistikundersökningar som är möjliga att genomföra årligen till en rimlig kostnad, har vi inte utvärderat inom uppdraget, men vi kan se att alternativ 4 kan skapa förutsättningar för hantering av statistik till en lägre kostnad än alternativ 1, 2 och 3. Vi ser också att Sverige så snart som möjligt bör undersöka förutsättningarna för att också införa ett statistikregister eller andra metoder för att samla in statistik kring användningen av växtskyddsmedel. Hur ett statistikregister utformas kan också påverka hur allmänhet och forskare kan begära ut information för användaruppgifter av växtskyddsmedel. Både hur kommande statistikkraV ska kunna uppfyllas och hur information eventuellt ska kunna göras tillgänglig för allmänhet och forskning bör vägas in inför beslut om anpassningar för att uppfylla de kommande kraven enligt genomförandeförordningen (EU) 2023/564.

Sprutjournaler ska föras i elektroniskt format från januari 2026. Vi bedömer dock att det inte är troligt att ansvarig myndighet har utvecklat ett nationellt tekniskt system tills dess. För att de som i dag använder Jordbruksverkets befintliga app för sprutjournaler eller som använder ett annat kostnadsfritt alternativ inte ska behöva köpa ett nytt system eller program, så bör ansvarig myndighet initialt erbjuda en digital mall för att användaren ska få hjälp i att uppfylla dokumentationskraven, eller uppdatera befintlig lösning.

Kemikalieinspektionen och Jordbruksverket har olika uppfattning om vilken myndighet som är bäst lämpad att ges uppdraget att verkställa det alternativ som regeringen föredrar. Vår bedömning är dock att ingen av myndigheterna har möjlighet att utföra uppgiften inom befintligt anslag. Möjligheten att utveckla en lösning som motsvarar förväntan på att det ska vara lätt för användarna att göra rätt, beror följaktligen på vilka ekonomiska resurser som följer med uppdraget. De fyra alternativ som analyserats i denna rapport visar på skillnader i ambitionsnivå och kostnader, och alternativen har olika för- och nackdelar (se kapitel 6.9).

Bilaga 1. Förslag till författningsändringar

Alternativ 1–4

För alla alternativ föreslås följande ändring i 1 kap. 2 § förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel.

1 kap.

2 §³¹

Gällande lydelse

Denna förordning kompletterar

1. miljöbalken,
2. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG och 91/414/EEG, och
3. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 528/2012 av den 22 maj 2012 om tillhandahållande på marknaden och användning av biocidprodukter.

Bestämmelser om nematoder, insekter och spindeldjur som bekämpningsmedel finns i förordningen (2016:402) om nematoder, insekter och spindeldjur som bekämpningsmedel.

Föreslagen lydelse

Denna förordning kompletterar

1. miljöbalken,
2. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG och 91/414/EEG,
3. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 528/2012 av den 22 maj 2012 om tillhandahållande på marknaden och användning av biocidprodukter, och
4. *kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/564 av den 10 mars 2023 vad gäller innehållet i och formatet för de register över växtskyddsmedel som yrkesmässiga användare ska föra i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009.*

Bestämmelser om nematoder, insekter och spindeldjur som bekämpningsmedel finns i förordningen (2016:402) om nematoder, insekter och spindeldjur som bekämpningsmedel.

---

³¹ Senaste lydelse 2016:405.

Alternativ 1

Förordning om ändring i förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel

Utfärdad den 24 mars 2021

Regeringen föreskriver i fråga om förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel

dels att 1 kap. 2 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 2 kap. 57 a §, av följande lydelse.

2 kap.

57 a § *Myndigheten* ska i enlighet med artikel 1.2 och 1.3 i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/564

1. förse yrkesmässiga användare av växtskyddsmedel med lämpliga alternativa metoder för identifiering av plats, och

2. lämna information till yrkesmässiga användare av växtskyddsmedel om grödornas svenska namn, situationen där växtskyddsmedlet användes eller markanvändningen enligt EPPO-koderna samt grödornas utvecklingsstadier i enlighet med BBCH:s monografi så att dessa kan registrera sin användning av växtskyddsmedel.

Alternativ 2

Förordning om ändring i förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel

Utfärdad den 24 mars 2021

Regeringen föreskriver i fråga om förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel

dels att 1 kap. 2 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 2 kap. 57 a och 57 b §§, av följande lydelse.

2 kap.

57 a § *Myndigheten* ska i enlighet med artikel 1.2 och 1.3 i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/564

1. förse yrkesmässiga användare av växtskyddsmedel med lämpliga alternativa metoder för identifiering av plats, och

2. lämna information till yrkesmässiga användare av växtskyddsmedel om grödornas svenska namn, situationen där växtskyddsmedlet användes eller markanvändningen enligt EPPO-koderna samt grödornas utvecklingsstadier i enlighet med BBCH:s monografi så att dessa kan registrera sin användning av växtskyddsmedel.

57 b § *Myndigheten* ska ta fram och förvalta ett maskinläsbart format som yrkesmässiga användare av växtskyddsmedel kan använda för att föra ett elektroniskt register enligt artikel 67.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1007/2009 och kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/564.

Alternativ 3

Förordning om ändring i förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel

Utfärdad den 24 mars 2021

Regeringen föreskriver i fråga om förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel

dels att 1 kap. 2 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 2 kap. 57 a och 57 b §§, av följande lydelse.

2 kap.

57 a § *Myndigheten* ska i enlighet med artikel 1.2 och 1.3 i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/564

1. förse yrkesmässiga användare av växtskyddsmedel med lämpliga alternativa metoder för identifiering av plats, och

2. lämna information till yrkesmässiga användare av växtskyddsmedel om grödornas svenska namn, situationen där växtskyddsmedlet användes eller markanvändningen enligt EPPO-koderna samt grödornas utvecklingsstadier i enlighet med BBCH:s monografi så att dessa kan registrera sin användning av växtskyddsmedel.

57 b § *Myndigheten* ska utveckla och förvalta ett tekniskt system för registerhållning enligt artikel 67.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1007/2009 och kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/564. *Myndigheten* ska ansvara för teknisk bearbetning och teknisk lagring av information i systemet.

Alternativ 4

Förordning om ändring i förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel

Utfärdad den 24 mars 2021

Regeringen föreskriver i fråga om förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel

dels att 1 kap. 2 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 2 kap. 57 a, 57 b, och 57 c §§, av följande lydelse.

2 kap.

57 a § *Myndigheten* ska i enlighet med artikel 1.2 och 1.3 i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/564

1. förse yrkesmässiga användare av växtskyddsmedel med lämpliga alternativa metoder för identifiering av plats, och

2. lämna information till yrkesmässiga användare av växtskyddsmedel om grödornas svenska namn, situationen där växtskyddsmedlet användes eller markanvändningen enligt EPPO-koderna samt grödornas utvecklingsstadier i enlighet med BBCH:s monografi så att dessa kan registrera sin användning av växtskyddsmedel.

57 b § *Myndigheten* ska utveckla och förvalta ett tekniskt system som yrkesmässiga användare av växtskyddsmedel kan använda för att föra ett elektroniskt register enligt artikel 67.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1007/2009 och kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/564. *Myndigheten* ska ansvara för teknisk bearbetning och teknisk lagring av information i systemet.

57 c § Yrkesmässiga användare av växtskyddsmedel ska föra sitt register enligt artikel 67.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1007/2009 och kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/564 i det tekniska system som tillhandhålls enligt 57 b §.

Bilaga 2. Sammanställning för kostnadsberäkningar

I denna bilaga ges en sammanställning av kostnadsberäkningar som genomförts inom uppdraget. Här ingår mer detaljerade beskrivningar än vad som framgår under andra rubriker i rapporten som beskriver kostnader för olika berörda aktörer. En kvalificerad analys har genomförts för tids- och kostnadsanalyser för att utveckla ett tekniskt system. Övriga kostnadsberäkningar bygger på mer övergripande uppskattningar.

Kostnader för utveckling och förvaltning

Beräkningar för alternativ 1 och 2

För alternativ 1 och 2 har inte några mer detaljerade beräkningar för utvecklingskostnad genomförts. Alternativ 1 och 2 går att genomföra utan några betydande systemutvecklingskostnader. Alternativ 2 skulle också kunna handla om att hålla med en app eller webblösning för att generera ett underlag som uppfyller krav för maskininläsningsbart format. Kostnaden för det bedöms vara lägre än för ett tekniskt system enligt alternativ 3 och 4, men någon specifik analys har inte genomförts. Skapas en applikation eller annan digital lösning så kan stödfunktioner byggas in för att anpassa information utifrån användarens aktuella förutsättningar. Ska det vara möjligt så kan sådan funktionalitet behöva vara planerad för från början, för att det tekniskt ska vara möjligt att genomföra.

Beräkningar för alternativ 3 och 4

Utveckling av systemet

En grundläggande analys av dokumentationskrav utifrån genomförandeförordningen (EU) 2023/564, samt analys av möjliga funktioner för att underlätta för användarna att göra rätt har genomförts. Denna analys har varit utgångspunkt för att genomföra tids- och kostnadsberäkningar för ett tekniskt system för sprutjournaler. Exempel för funktionalitet som tagits med i beaktande ges under rubrik Alternativ 3–Tekniskt system frivilligt att använda, 5.3). Den tekniska systemutvecklingskostnaden har beräknats till totalt 20 miljoner kronor för alternativ 3 och 4.

Tillsammans med verksamhetsansvariga, IT-arkitekter, infrastrukturansvariga och utvecklare skapades ett flödesschema för hur ett potentiellt nationellt system skulle kunna utformas. Baserat på flödets beståndsdelar har sakkunnig personal bedömt utvecklingstiden för ett system. All utvecklingstid har multiplicerats med en faktor

tre för att inkludera möten, diskussioner, tester, dokumentation, buggrättning och andra nödvändiga aktiviteter under utvecklingsprocessen. Beräkningarna har exempelvis inkluderar systemlösningar för inloggning, startsida med möjlighet till användarspecifika anpassningar, lägga in information utifrån parametrar för journalföring, administrativa funktioner för användare, funktionalitet för integrationer med andra system, skapa rapporter för användarna att importera och exportera sin information till och från systemet, samt funktionalitet för administrativ hantering av systemet. Totalt beräknas det att grundfunktionaliteten för att utveckla ett system enligt alternativ 3 och 4 omfatta ett arbete om ca 12 000 timmar och att det kommer att ta 17 månader att färdigställa utifrån en fördelning av utvecklingsarbetet på 4–5 personer till en kostnad om ca 14 miljoner kronor.

Inför ett utvecklingsarbete föreslås att en förstudie genomförs för prioritering och förankring med stöd av berörda aktörer. Under förstudieperioden samlas information in från yrkesmässiga användare, myndighetens verksamhet, andra berörda myndigheter, tillsynsmyndigheter, rådgivningsorganisationer och kommersiella bolag för att fördjupa och specificera kravställningen inför utveckling av systemet. Lämplig tid för en förstudie bedöms vara 8 månader där utvecklingsarbete kan påbörjas parallellt under de sista 4 månaderna. Tid för IT-utvecklare, projektledare, arkitekt, kravanalytiker, design och test beräknas till ca 4 000 timmar, till en kostnad om ca 5 miljoner kronor.

Övriga kostnader omfattar att digitalisera information om produktgodkännanden, det vill säga tillhandahålla information om växtskyddsmedel som finns i Kemikalieinspektionens bekämpningsmedelsregister som öppna data. Det innefattar bland annat information om registreringsnummer, verksamma ämnen i produkten samt villkor för användning av växtskyddsmedel. Kostnad för att anpassa befintligt system är uppskattat till 1 600 000 kronor. Till det tillkommer hantering av information för de enskilda produkterna. Vi har för närvarande ca 420 växtskyddsmedel godkända. Arbetet med att digitalisera informationen i produktgodkännandena kan delvis ske löpande inom ramen för ändringar, förlängningar och förnyelser av produktgodkännanden. Andra kostnader som ingår under övriga kostnader är systemanpassning för Jordbruksverket för att tillhandahålla platsinformation för de som lämnar in stödansökan (250 000 kronor), samt tekniska kostnader såsom server, webbcertifikat och SQL Databas (totalt 175 000 kronor).

Förvaltning och vidareutveckling

Vid utvecklingen av ett nytt system är det viktigt att beakta livscykelhantering, eftersom de största kostnaderna inte kommer att uppstå under skapandet av systemet, utan snarare under dess underhåll och vidareutveckling. Riksrevisionen har publicerat en rapport³², som betonar detta problem bland myndigheter. Rekommendationen är att, efter projektets avslut, i genomsnitt avsätta 130 timmar per månad för objektsförvaltning, vidareutveckling och anpassningar till uppdaterade förutsättningar. Detta innebär en kostnad på cirka 150 000 kronor per månad för förvaltning och vidareutveckling.

Användarstöd och kundsupport

En myndighet som har en etablerad kundsupport kan troligen hantera den volym som beräknas uppstå mer kostnadseffektivt genom sin befintliga struktur gällande teknik och personalresurser. Nedanstående beräkningar bygger på att en kundsupport behöver byggas upp.

Vi beräknar att kostnaden är ungefär detsamma oavsett om användarstödet fördelas mellan flera olika myndigheter eller de ligger hos en och samma myndighet. Lönekostnaden för kundtjänsthantering bygger på information från fackförbundet Unionen.

Alla alternativ förväntas omfatta kostnader relaterat till information och användarstöd för att beskriva vad de nya kraven för maskininläsningsbart format innebär. Men för alternativ 1 så uppskattas behov, och kostnad, för användarstöd vara högre än alternativ 2. Skillnaden uppskattas till 30 procent högre för alternativ 1 då en sådan lösning ger minst vägledning för vad som förväntas av användarna i praktiken, och att även frågor från tillsynsperspektiv förväntas kunna bli fler. För alternativ 3 och 4 så förväntas behovet av användarstöd gällande sakfrågor minska men behov av stöd relaterat till det tekniska systemet öka.

Frekvensen av ärenden som berör ifyllande av sprutjournaluppgifter förmodas avta i takt med att användarnas erfarenhet av nya krav och nya arbetssätt växer. Antalet supportärenden baseras på Kemikalieinspektionens erfarenheter från Produktregistret och har uppskattats till 48 000 ärenden under första året för alternativ 2–4. För år två beräknas supportärendena gå ned till cirka hälften jämfört med första året, och nästföljande år beräknas antal supportärenden till cirka 30 procent av första årets ärenden. Fördelning mellan mejl och telefonsupport

---

³² Riksrevisionen, Granskningsrapport RIR 2019:28. Föråldrade IT-system, hinderför en effektiv digitalisering

uppskattas till e-post 20 procent och telefon 80 procent. Även dessa siffror är ungefärliga och speglar dagens ärendehantering i Jordbruksverkets kundtjänst.

Kostnaden för användarstöd har uppskattats till ca 6 miljoner kronor första året för att sedan minska till 3,5 miljoner kronor år 2, och från år 3 och framåt handla om en årlig kostnad om 2 miljoner kronor. Vi gör bedömningen att det behövs en större personalstyrka första året för användarstöd och att hantering av uppskattat antal ärenden kräver 8 årsanställda år 1.

Fler frågor per användare kan förväntas inkomma till kundstöd för alternativ 1 jämfört med de andra alternativen, eftersom användarna behöver leta efter information från flera olika källdokument och möjligen på flera olika informationsplattformar. Av samma skäl kan rådgivare vända sig med sina frågor till kundtjänst.

Övriga kostnader för staten

Oavsett lösning enligt alternativ 1 till 4 så kommer de uppdaterade kraven kräva en informationsinsats för att beskriva vad som är nytt från och med 2026, och vad som förväntas av användarna utifrån de nya kraven. Kostnaden för sådan informationsinsats beräknas till cirka 500 000 kronor. För alternativ 3 och 4 som kommer utveckling av sådant system kräva externt konsultstöd.

Upphandlingskostnad för konsultstöd i den omfattningen uppskattas till cirka 500 000 kronor.

Lösning för artikel 67 och dess genomförandeförordning ger också olika förutsättningar för att genomföra kommande statistikundersökningar på ett kostnadseffektivt sätt. Den senaste statistikundersökningen kostade 4,2 miljoner kronor att genomföra (2021/2022). Nästa undersökning förväntas kosta cirka 5 miljoner kronor och bortsett från inflation så skulle den förväntade kostnaden handla om minst 5 miljoner kronor per år från och med 2028. SCB ser det dock inte som möjligt att genomföra undersökningen som omfattar användning av växtskyddsmedel vissa år, nämligen 2028, 2031, 2034, eftersom de då genomför andra stora frivilliga undersökningar. Det förväntas inte vara möjligt att ha flera stora undersökningar samtidigt med tanke på uppgiftslämnarbördan.

Att analysera andra möjligheter för att framställa statistik som uppfyller krav enligt den nya statistikförordningen, SAIO, har behövt avgränsas från detta uppdrag. Vi har inte kunnat prioritera att få fram förankrade siffror för vilka kostnader som alternativa handlingsalternativ innebär.

Kostnader för användarna

Olika beräkningar och uppskattningar för användarnas kostnader eller besparingspotential har genomförts. Utgångspunkter har varit ett antagande om att det totalt är 16 500 yrkesmässiga användare. För en genomsnittlig användare uppskattas det handla om 30–50 tillfällen per år som ger upphov till lika många registreringar i sprutjournaler. En enskild registrering förväntas ta några minuter att göra för någon som vet hur man gör och har gjort det förut. För verksamheter som använder växtskyddsmedel i större omfattning bedöms det vara vanligt att använda någon befintlig digital tjänst som inkluderar sprutjournalshantering. Uppskattningsvis är det fler än 50 procent av andelen användare som gör det idag. Det vill säga fler än 8 000 användare.

Räknat på hela användarkollektivet skulle en minuts tidseffektivisering per registreringstillfälle motsvara en tidsåtgång för användarkollektivet om ca 8 000 timmar per år, motsvarande en lönekostnad om 2 000 000 kronor per år. Beräkningen bygger på ett antagande att en genomsnittlig användare gör 30 registreringar i sprutjournaler per år, lönekostnaden baseras på medellönen för en lantbrukare år 2024 och lönekostnadspåslag om 60 procent.

Den totala tidsåtgången för en registrering i en sprutjournal uppskattas handla om några minuter per tillfälle. Hur mycket effektivare det kan bli med en digital tjänst är svårt att bedöma. De individuella förutsättningarna ser olika ut och alla är inte vana att arbeta med digitala program. Det är inte självklart att det kommer att upplevas som en effektivisering för samtliga användare att gå över till att arbeta med en digital tjänst. Att över 50 procent av användarna väljer att köpa tjänster för stöd för sin sprutjournalshantering stödjer bedömning om effektiviseringspotential.

Det som riskerar att ta tid är om användaren behöver ta reda på hur hen ska göra och leta fram information från flera källor. Ett genomsnittligt merarbete om en timme per användare motsvarar för användarkollektivet 16 500 timmar, eller en kostnad på ca 4 000 000 kronor. Lösningar som gör det lättare att hitta information om dokumentationskrav och villkor har potential att minska tiden för administration, det har däremot inte varit möjligt att uppskatta hur stor tidsvinst som kan förväntas i genomsnitt. De som idag arbetar med digitala tjänster som ger användarna stöd i villkorsefterlevnad förväntas inte få ändrade förutsättningar i praktiken, på grund av de uppdaterade kraven i genomförandeförordningen.

Vi har inte räknat på vad det skulle kosta användarkollektivet om alla behövde köpa en av de digitala tjänster som finns på marknaden idag. Sådana lösningar ingår normalt i tjänster som omfattar mer stöd för dokumentation än bara sprutjournalshantering, därmed har det varit svårt att tillskriva just sprutjournalshantering en specifik kostnad.

Sammanfattande kommentar

Sammanfattningsvis kommer det att krävas en ökad resursåtgång för staten, oavsett vilket lösningsalternativ som väljs, för att leva upp till de nya kraven för journalföring. Utgående från de kostnadsberäkningar som genomförts går det inte att dra några säkra slutsatser om vilket alternativ som blir ekonomiskt mest fördelaktigt på lång sikt. Som framgår av rapporten skulle det initialt krävas en ekonomisk satsning om ca 20 miljoner kronor mer för utveckling av ett tekniskt system enligt alternativ 3 och 4 jämfört med alternativ 1 och 2.

Kemikalieinspektionen

Box 2, 172 13 Sundbyberg
08-519 41 100

Besöks- och leveransadress

Löfströms Allé 5, 172 66 Sundbyberg
kemi@kemi.se

www.kemikalieinspektionen.se

KEMI
Kemikalieinspektionen